

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

בדרך כלל בחסידות כתוב שיש שלש אהבות עצמיות —
אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל.

הרב קוק מוסיף שיש עוד אהבה מיוחדת נוספת — אהבת הבריות.
כשהרב קוק מדבר על אהבת הבריות הוא מתכוון לכולם,
לא רק כל האנשים אלא כל הנבראים.

הווארט שלו הוא שבלי אהבת הבריות לא תאהב את ישראל באמת.
יהודי הוא טוב, והסימן שהוא אוהב את הכל. בלי האהבה הזו,
הפשוטה, הטבעית — לומר שאני אוהב יהודים זהו שקר.
אי אפשר לאהוב יהודים אם אין לך בסיס, טבע, של אהבה לכל.

[מתוך השיעור 'אהבת הטוב העולמי']

שפטים תשפ"ו

הגליון מוקדש לע"נ התלמיד הותיק ר' עמרם בן שלום צבי לידא ע"ה. נלב"ע כה מנחם"אב

26 **הסיפור החסידי**
גאות הנהר ושפלות הרב
בעל ה'אור שמח'

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
סוד דויד, בני חיי ומזוני
ואורות וכלים בעבודת ה'

29 **פאצור ד'לד'ר**
"להושיע משופטי נפשו"
ר' יצחק אלתרני א"ף להפך
מפלה לשופט

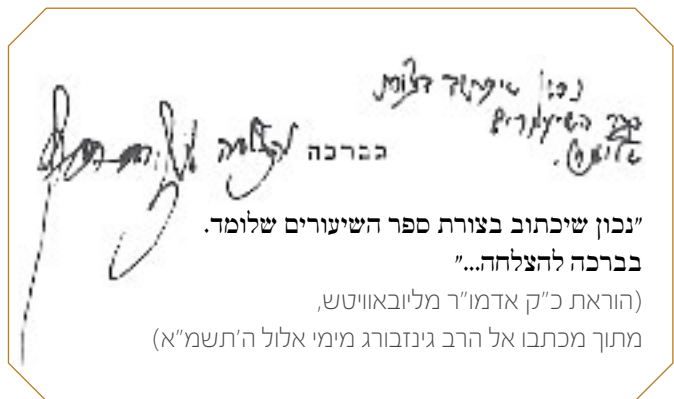
04 **אהבת הטוב העולמי**
שיעור להילולת הרב קוק
אהבת הבריות וראית הטוב
בתורת הרב קוק

12 **תיקון החושים**
דרוש לבר מצוה
הנחת תפילין ועבודת ההתקשרות

24 **כתר שם טוב**
לזכר ר' עמרם לידא ז"ל
עורך "חסדי דוד הנאמנים
ו"מבחר שיעורי התבוננות"

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עורך: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.

שלושה שיעורים השבוע בגליון: שיעור לכבוד הילולת **הרב קוק**, שיעור בר מצוה על **תיקון החושים** ושיעור קצר לזכר **ר' עמרם לידא**.

השיעור הראשון – **אהבת הטוב העולמי** – הוא חלקו השלישי של **מפגש הרבנים ב"ה'** מנחם־אב, המתפרסם כעת לכבוד ג' אלול, יום הילולת **הרב קוק** זצ"ל, ועוסק ב**אהבת הבריות** במשנתו. בשיעור התבארו **חמש אהבות** והמבנה הפנימי שלהם ויחסי "סור מרע ועשה טוב" בהליך **חשיפת הטוב שבכל יהודי**.

השיעור השני – **תיקון החושים** – הוא דרוש עם **ניחוח אלולי**, מחגיגת **בר מצוה** לנכד הרב ועוסק בכח התפלין לשמור ולתקן את כל החושים הנמשכים מהדעת שמקבל בר המצוה, תוך הקבלה בין החושים למדרגות הדעת המתבארות בחסידות וביאור ענין **ההתקשרות לרבי** לאחר ג' תמוז. שיעור **'עבודה' השייך לכל יהודי**.

בעת עלות המנחה, **רעוא דרעווין**, שבת קדש פרשת ראה, נפטר לבית עולמו אחד מו^{ותיקי התלמידים} ומגדולי מפיצי תורת הרב, **ר' עמרם לידא ע"ה**. באופן חריג הרב אף השתתף בלויה ולאחריה כתב **דברי ניחומים** לאלמנה שתחי' ולבני המשפחה, אותם תוכלו לקרוא בשיעור השלישי – **כתר שם טוב** – יהיו הדברים לעילוי נשמתו.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **כי תצא** הבעל"ט:
נ"ך יומי – **דברי הימים ב'** פרקים ד"ג; **משנה** – **מנחות** פרק יג.

אהבת הטוב העולמי

קיצור מהלך השיעור

במפגש הרבנים בהילולת האריז"ל הוקדש פרק ל**אהבת הבריות במשנת הרב קוק. פרק א** מלמד כיצד אהבת הבריות היא **התשתית לאהבות העצמיות** – אהבת ה', אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ ישראל הכוללת אותן – והיא גילוי **השתקפות ה'** בבריאה כולה. **חמש האהבות** מצטרפות למבנה פנימי שלם – בסוד **העולמות וחמשה חומשי תורה. פרק ב** עוסק ביחסי **"סור מרע ועשה טוב"** כאשר מתבוננים על יהודי שנראה במבט ראשון מלא רע וצריך **לחשוף את הטוב** שבו, מציג **ארבע קומות** של הענין ומבליט את מקומו של הרב קוק. לכבוד הילולת הרב קוק ב־ג' אלול הבעל"ט מתפרסם החלק המיוחד הזה ממפגש הרבנים (ששני חלקים ממנו כבר פורסמו בגליונות קודמים).

א. אהבת הבריות

חב"ד והרב קוק

לכתחילה חשבנו על מפגש בסביבות ג' אלול, שיעסוק גם בדברי הרב קוק. "זריזין מקדימין" והקדמנו את המפגש להיום, אבל בכל אופן רצינו גם לומר משהו בשם הרב קוק.

נקדים שעיקר הקשר בחב"ד לרב קוק הוא של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, שחי ופעל במקביל אליו (הרב קוק היה מבוגר בחמש עשרה שנה מהרבי הריי"צ, וגם נפטר חמש עשרה שנה לפניו, שניהם חיו "ימי שנותינו בהם שבעים שנה"^א). היתה ביניהם הערכה מאד גדולה.

נרשם ע"י איתאל גלעדי. מפגש רבנים ה' מנחם־אב תשפ"ו

כשהרבי הריי"צ היה במאסר הרב קוק פעל מאד לשחרורו^ב – ובשנה אחרי שהוא השתחרר הוא הוציא כרוז (ביחד עם הרב יוסף חיים זוננפלד) שקורא לציבור להשתתף בהתוועדות י"ב תמוז^ג – וגם הרבי הריי"צ כתב מכתבי הערכה ואהבה רבה לרב קוק^ד (וגם דרש באופן מיוחד בשלומו

(ח"ג) – כפ"ח.

א תהלים צ, י. ראה גם ספר התולדות אדמו"ר מוהר"ש עמ' 22.

ב ראה באורך המובא בספר "פדה בשלום" בהוצאת מכון באהלי צדיקים.

ג ראה ליקוטי הראי"ה ח"א בפרק "למען יהדות רוסיא" עמ' 295.

ד המכתבים נלקטו בספר אגרות לראי"ה (וראה גם אג"ק מוהרי"צ ח"ג אגרת ד'תרפז ו"ש).

יהודי הוא טוב

והסימן שהוא
אוהב את הכל.
הוא לא שונא, הוא
לא פוחד, הוא
לא חושש – הוא
אוהב

למצוא בחסידות^א). בריות אינן דווקא יהודים, אלא כולם. כשהרב קוק מדבר על אהבת הבריות הוא מתכוון לכולם, לא רק כל האנשים אלא כל הנבראים^ב. הוא כמובן לא חידש את הביטוי, כבר הלל אמר ללמוד מאהרן להיות "אוהב את הבריות"^ג, אבל הווארט שלו הוא שבלי אהבת הבריות לא תאהב את ישראל באמת, ובעצם באהבת הבריות יש איזה "נעוץ סופן בתחלתן"^ד, שמתוכה חוזרים לאהבת ה'. זהו מעגל – "אני ראשון ואני אחרון"^ה, ה' הוא הראשון וה' הוא האחרון.

נאמר בביטוי־בסגנון שהוא אהב^ו – אהבת הבריות היא 'כסא' לכל האהבות, עד כדי כך שמתוכה מגיעים להתחלה, לאהבת ה'. הוא כותב שאי אפשר

להגיע לאהבת ישראל אם אתה לא אדם טוב. אדם טוב הוא אדם שאוהב הכל, אלא אם כן יש סבה מובהקת למה צריך לשנוא משהו מסוים, למה צריך לפגוע בו, כמו היחס לנחש או כל מזיק שמסכן את חיי הפרט או הכלל. אבל חוץ מזה, יהודי הוא טוב והסימן שהוא אוהב את הכל. הוא לא שונא, הוא לא פוחד, הוא לא חושש – הוא אוהב. הוא אומר שבלי האהבה הזו, הפשוטה, הטבעית – גם לומר שאני אוהב יהודים זהו

של הרב צבי יהודה^ז), וכאשר הרב קוק חלה הוא הורה לצוות ולתלמידים בישיבת תומכי תמימים על תפלה מיוחדת לרפואתו^ח.

מה שנאמר כעת מחבר תוספת של הרבי הרי"צ ותוספת של הרב קוק על ענין שגור בחסידות:

מאהבת ה' ועד אהבת הבריות

בדרך כלל בחסידות כתוב^א שיש שלש אהבות עצמיות – אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל. הרבי הרי"צ הוסיף עליהן עוד אהבה – אהבת ארץ ישראל^ב. אהבת ה', אהבת התורה, אהבת ישראל וגם אהבה בפני עצמה, שהולכת עם אהבת ישראל, אהבת ארץ ישראל. זו

האהבה של הגעגועים לציון במשך כל הדורות, שמתממשת ומתגברת עכשיו, כשזכינו לשיבת ציון.

הרב קוק מוסיף^ג שיש עוד אהבה – שאיננה 'אהבה עצמית', שאפשר למנות עם שלש האהבות (והאהבה הרביעית), אבל היא אהבה מיוחדת נוספת – אהבת הבריות (שגם צריך

ה' אג"ק מוהרי"צ ח"ב אגרת תנז (וראה גם במכתב התנחומים אליו אחרי פטירת הראי"ה – שם ח"ד אגרת ו'תב).

ו' ראה אג"ק מוהרי"צ ח"ג אגרת תשפ"ו.

ז' ראה ספר הערכים חב"ד ח"א עמ' תרכ"ז תרכ"ח, ושי"נ. **שערי אהבה ורצון** מאמר "שלש אהבות שהן תשע" וביאורו. ח' מפי הרה"ח יוסף הלוי וויינברג ששמע מפי כ"ק אדמו"ר הרי"צ זי"ע בשעת התועדות. ראה **שערי אהבה ורצון** הנ"ל.

ט' ראה גם לדוגמה אורות הקודש ב, האחדות הכוללת טו; אורות הקודש ג, דרך הקודש ז; מדות הראיה מדת האהבה. ובריבי מקומו.

י' ראה צוואת ריב"ש יב. מחשבת חרוץ יט. פרי צדיק מאמר קדושת שבת ז. וראה גם שערי קדושה חלק א, שער ה.

יא' ראה גם אורות הקודש ד, האהבה הכוללת כ. ובנ"ל הערה ט. ובכ"מ.

יב' אבות פ"א מי"ב.

יג' ספר יצירה פ"א מ"ז.

יד' ישעיה מד, ו.

טו' ראה לדוגמה אורות הקודש ח"ג מוסר הקודש קלו. ובכ"מ.

שקרה. אי אפשר לאהוב יהודים אם אין לך בסיס, טבע, של אהבה לכל. זו נקודה מאוד־מאד חשובה.

גילוי הקדושה שבטבע

אין מבטאים את האהבה הזו באותיות של חסידות? צריך לאהוב את השלחן? לאהוב את הגוי? כן! מה זאת אומרת? בחסידות הלשון היא שצריך לראות איך הבורא משתקף בתוך הנברא^{טז}. לכן בעצם התכוון גם הרב קוק. כתוב ש"חותמו של הקב"ה אמת"^{יז} במעשה בראשית^{יח}, ה' נוכח – אנחנו משתמשים בדרך כלל בלשון משתקף – בתוך הנברא. זו השגה מאד גדולה. בעצם זו השגה שבסופו של יום הכל זה ה"ט". כלומר, אהבת הבריות היא הגילוי שגם

הטבע קדוש^{יט} (מתאים לרמזו הידוע – **הטבע בגימטריא אלהים**^{כא}).

הרב קוק קושר^{כב} בין שלשה חטאים של מעשה בראשית – חטא הארץ (שלא הוציאה

בשלשת החטאים
ה' רצה המתקה
מידית, מציאות
של שויון – בין
העץ והפרי, בין
החמה והלבנה
ובין האיש ואשתו
– והחטא יצר
מציאות של
הבדלה

טז ראה ביאורו^ז אדהאמ"צ בשלח ד"ה "עוד י"ל" (מג, ג); סה"מ תרס"א עמ' קצא ואילך; המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קמדה.

יז שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א. יח כנודע ש"בראשית ברא אלהים" ס"ת אמת (לא לפי הסדר) וכן "ברא אלהים לעשות" ס"ת אמת. יט אגרת מוהרי"א מהומיל (נדפסה גם בלב **לדעת** עמ' קסז ואילך).

כ **הטבע קדוש** עולה מלכות, משולש אל, סוד "ויקרא [ויקריא] שם בשם הוי' אל עולם" (בראשית כא, לג). ההפרש בין **הטבע** (86) ל'**קדוש**' (410) הוא בדיוק חי ברבוע (324). במספר סדורי **הטבע** עולה **לב** (נתיבות חכמה) ו'**קדוש** עולה ג' (שערי בינה), חכמה ובינה, על דרך "**בראשית ברא אלהים**", שעולה במספר קטן 32 (נתיבות חכמה), ו"**את השמים ואת הארץ**", שעולה במספר קטן 50 (שערי בינה, ודוק).

כא פרדס רמונים ש"ב, פ"ב; תניא שעויה"א רפ"ו.

כב אורות הקדש ח"ג פ"ט (וראה גם שם פצ"ז).

"עץ פרי"^{כג}, ש"טעם עצו ופריו שוה"^{כד}, אלא "עץ עושה פרי"^{כה}, קטרוג הלבנה (ש"אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד"^{כו}) וחטא אדם הראשון – ואף מסביר^{כז} שאדם הראשון יכול היה לעמוד בנסיון, לולי הרקע של עולם מקולקל על ידי שני החטאים הקודמים. החטאים הטבע. בשלשת החטאים מסתירים את קדושת הטבע. בשלשת החטאים ה' רצה המתקה מידית, מציאות של שויון – בין העץ והפרי, בין החמה והלבנה ובין האיש ואשתו (בהמתקה של שבת קדש) – והחטא יצר מציאות של הבדלה (שוב, בין העץ והפרי, בין החמה והלבנה ובין האיש והאשה, בקללת "והוא ימשל בך"^{כח}). מאז, אין בעולם מציאות של המתקה ללא הבדלה, כמו שאנחנו מסבירים תמיד^{כט} – כדי לחשוף את הקדושה שיש בטבע כולו צריך קודם עבודה של הבדלה.

בכל זאת, יש לומר שכדי 'לחיות עם משיח'^{כט} אפשר וצריך שהכל יהיה כרצון ה' (שהתבטא ב'חזקה' של שלשת הדברים הללו) להגיע להמתקה מיד – 'משיח נאו'. זו היא הדרך של תיקון הטבע, לגלות – מתוך אהבת הבריות – שהכל הוא ה' (ובה' עצמו אין הבדלה, אלא רק המתקה).

הקבלת חמש האהבות

מה המבנה הפנימי של חמש האהבות? קודם כל, נסביר לפי המבנה של אותיות שם הוי' ב"ה: שלש האהבות העצמיות ה'מקוריות' מכוונות כנגד האותיות יהו: אהבת ה' שייכת ל"י (חכמה-אבא), בסוד "הוי' בחכמה"^ל; אהבת התורה כאן

כג בראשית א, יא.

כד רש"י שם.

כה בראשית א, יב.

כו ע"פ חולין ס, ב.

כז בראשית ג, טז.

כח ראה **לחיות עם הזמן** ח"ג עמ' קלו; **שעשועים יום יום** ח"ג עמ' רפב. ובכ"מ.

כט ראה שיחת ש"פ בלק תנש"א ס"י. ובכ"מ.

ל משלי ג, יט.

ה' אוהב את

הבריות, את כל
פרטי העולמות
התחתונים שברא
לכבודו, ואנחנו
צריכים להתדמות
אליו ולאהוב את
הבריות מתוך
ראית כבוד ה',
"הארץ האירה
מכבודו"

דברים – הוי', תורה, ישראל,
ארץ ישראל, בריות – העולים
יחד 2628, חסד במשולש! צריך
להקביל את חמשת החסדים
לחמש האהבות – אהבת ה'
רב-החסד, האין-סופי, היא עצם
החסד (כנגד "יום אחד" של
מעשה בראשית, "יומא דאזיל
עם כולהו יומין" מא, בו היה רק
ה' ה"אחד" מב); לגבורה שייכת
אהבת התורה, ששמענו "מפי
הגבורה" מג (וכולה שיעורי-תורה
מצומצמים מד); אהבת ישראל

שייכת לתפארת, בסוד "תפארת ישראל" הנ"ל;
אהבת ארץ ישראל, "ארץ החיים" מה, שייכת
לנצח^מ, בו מתנת החיים^מ; אהבת הבריות שייכת
להוד, היורד מטה-מטה (בסוד "עומק תחת" מח),
עד ל"הודי נהפך עלי למשחית" מט, כדי לשחרר
ולהעלות את כל הניצוצות שנפלו, דבר שאפשר
לעשות רק מתוך אהבת התחתונים.

חמשת החסדים הם בסוד חמש פעמים
"אור" שנאמר ב"יום אחד" של מעשה בראשית^ג,
המכוונים כנגד חמשה חומשי תורה^{נא}. מכאן עולה
עוד התבוננות חשובה בסוד חמש האהבות:

מ בראשית א, ה.

מא ראה זהר ח"ג קג, איב; קצא, ב; ע"ח שכ"ה דרוש ב;
פע"ח שער ח"ס פ"א.

מב בראשית רבה ג, ח (הובא ברש"י עה"פ).

מג מכות כד, א.

מד ראה תניא, אגה"ק י.

מה מדרש זוטא רות פ"א; אותיות דרבי עקיבא נוסח א'
אות ט; ילקו"ש תהלים רמזים תתעד ו'תתפח.

מו וראה גם בפרצוף החיות הטהורות (מבחר שיעורי
התבוננות ח"ז עמ' 117-126. ובכ"מ) שתורת ארץ ישראל
שייכת לנצח.

מז ראה יין משמח ח"ה ש"ב בתורה "שבע מתנות החופה".

מח ספר יצירה פ"א מ"ה.

מט דניאל י, ח.

נ בפסוקים גיה: "...היה אור ויהי אור... את האור... בין
האור... לאור יום...". ה"פ אור עולה 1035, משולש 45 (מה'
אדם), ג"פ משה (משה ברו"ש).

נא בראשית רבה ג, ה.

שייכת ל"תורת אמך" לא – לה
יותר שייכת האהבה, "דדיה
ירוך בכל עת, באהבתה תשגה
תמיד" לב (בעוד "מוסר אביו"
מטיל יותר יראה לג) – כנגד
ה עילאה (בינה-אמא). אהבת
ישראל שייכת ל"ו (תפארת),
בסוד "תפארת ישראל" לד;
אהבת ארץ ישראל, המצטרפת
לאהבות הללו וכוללת אותן,
היא כנגד ה תתאה, המלכות
(שהיא הכלי המקבל את כל
המדרגות שמעליה), כפשוטו;

אהבת הבריות היא כבר ירידת המלכות לעולמות
התחתונים, בריאה-יצירה-עשיה – עולמות
נבראים (על ידי המלכות), שכבר יצאו מכלל
אחדות ה' של עולם האצילות. בעולמות הללו
קשה יותר לראות את ה', ולכן גם קשה לומר שזו
'אהבה עצמית', אבל ירידת המלכות לתחתונים
היא כדי לממש את תכלית התאוה של הקב"ה
ל"דירה בתחתונים" לה. ה' אוהב את הבריות, את
כל פרטי העולמות התחתונים שברא לכבודו^ל,
ואנחנו צריכים להתדמות אליו^ל ולאהוב את
הבריות מתוך ראית כבוד ה', "הארץ האירה
מכבודו" לח.

עצם המבנה של חמש האהבות מתאים,
ואפשר לומר אפילו הכרחי, לפי קבלת הארז"ל,
בה מוסבר שיש חמשה חסדים^{לט} (המתפשטים
מן הדעת בספירות חסד-גבורה-תפארת-נצח-
הוד). ורמז יפה: האהבה כאן היא לחמשה

לא שם א, ח.

לב שם ה, יט.

לג ועל דרך המבואר בקידושין לא, א ביחס הטבעי בין
מורא אב לכבוד אם (שמובנו גם אהבה – ראה גם פנים אל
פנים ביאור לפ"ז; מצות כבוד הורים עמ' מה. ובכ"מ).

לד איכה ב, א.

לה תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

לו אבות פ"ו מ"א.

לז רמב"ם סהמ"צ מ"ע ח; הלכות דעות פ"א ה"ו.

לח יחזקאל מג, ב.

לט ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

חומש דברים,

משנה תורה, הוא
דווקא אהבת
הבריות – בו מצות
"ואהבת", להאהיב
את ה' על כל
הבריות

הפתגם הזה –

התבוננות לחשבון
הנפש של חדש
אלול – הוא דוגמה
נפלאה של יסוד-
היסודות בדרך
הבעל שם טוב,
הכנעה־הבדלה־
המתקה

הדוגמה המובהקת לירידת המלכות לעולמות
התחתונים בי"ע והקיום של "ובקשתם משם"^ט.
כל חידושי המצוות הרבים של חומש דברים הוא
בשל ירידת המלכות לברר את עולמות בי"ע,
וד"ל.
ולסיכום:

אהבת ה'	י	חסד דחסד	בראשית
אהבת תורה	ה	חסד דגבורה	שמות
אהבת ישראל	ו	חסד דתפארת	ויקרא
אהבת א"י	ה	חסד דנצח	במדבר
אהבת הבריות	בי"ע	חסד דהוד	דברים

ב. "סוד חרע ועשה טוב"

הכנעה־הבדלה־המתקה ביחס לגשמיות

חשבתי לפתוח את השיעור במה שכתוב
בלוח "היום יום" – לוח פתגמים חסידיים
שערך הרבי מליובאוויטש, עוד לפני הנשיאות,
בעיקר מהפתגמים של הרבי הריי"צ – של היום,
ה' מנחם־אב. המקור הוא באידיש – ותמיד
עדיף ללמוד גם את המקור – אבל יש גם תרגום
לעברית:

"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו".
הבעל שם טוב אמר: בכל דבר גשמי מהדברים
המותירים יש טוב ורע: הגשמי הוא רע, והחיות
האלקית שמחיה את הגשמי הוא טוב.
צריך האדם שמשמש בגשמי להיות "סור
מרע" – לא לרצות את התענוג שיש בגשמי.
ולחיות "ועשה טוב" – לרצות לחיזון ולהעזר מהחיות
האלקית שבדבר הגשמי.

"בקש שלום ורדפהו" – האדם שהוא "סור מרע"
ו"ועשה טוב", צריך לחפש ולרדוף כדי לעשות שלום
בין הגשמי והחיות האלקית שמחיה אותו.

הפתגם הזה – שמקורו בספר המאמרים
אידיש של הרבי הקודם^{טא}, כהתבוננות לחשבון

חומש בראשית, בו
בריאית העולם, הוא כנגד
אהבת הבורא (וכדברי
הרמב"ם שהתבוננות
בבריאה היא המעוררת
את אהבת ה'^{נב}); חומש
שמות, בו מתן תורה, הוא
כנגד אהבת תורה; חומש
ויקרא – שבכללותו
הוא "תורת כהנים"^{נג},
ל"ממלכת כהנים"^{נד},
אנשי החסד והאהבה
זה לזה, ובפרט מצווים
בו על "ואהבת לרעך
כמוך"^{נה} (ושאר המצוות
המסתעפות מכך) –
הוא כנגד אהבת ישראל;
חומש במדבר – חומש
הפקודים, שכולו מסעות־
הכנה להגיע לארץ ישראל,
לכבוש אותה לגבולותיה

ולהנחיל אותה בגורל – הוא כנגד אהבת ארץ
ישראל; חומש דברים, משנה תורה, הוא דווקא
אהבת הבריות – בו מצות "ואהבת"^{נו}, להאהיב
את ה' על כל הבריות^{נד}.

זו התבוננות חשובה ויסודית מאד, בפרט
לגבי משנה תורה, שמשא אמרו "מפי עצמו"^{נז},
כאשר "שכינה מדברת מתוך גרונו"^{נט} – זו

נב הלכות יסודי התורה פ"ב ה"א. וראה באריכות בח"ב
של השיעור שנדפס בגליון עקב השתא.

נג כפי שהוא מכונה בחד"ל (סנהדרין קג, ב ועוד). וראה
חזקוני בסוף חומש ויקרא.

נד שמות יט, ו.

נה ויקרא יט, יח. וראה **כלל גדול בתורה** שפסוק זה –
ה"כלל גדול בתורה" (בראשית רבה כד, ז) בכלל – הוא
הכלל הגדול של חומש ויקרא דווקא.

נו דברים ו, ה.

נד כפירוש הספרי עה"פ (וראה באריכות בח"ב של
השיעור הנ"ל הערה נב).

נח זחר ח"ג ז, א (וראה מגילה לא, ב).

נט ע"פ זחר ח"ג ז, א; רלב, א; רסה, א; שמות רבה ג, טו;

מכילתא שמות יח, יט. ובכ"מ.

ס דברים ד, כט.

סא דה"ה "אני לדוד" תש"ב (סה"מ אידיש עמ' 75, הובא
בהוספות לכש"ט סימן סא).

הנפש של חדש אלול – הוא דוגמה נפלאה של יסוד-היסודות בדרך הבעל שם טוב, הכנעה-הבדלה-המתקנה^{סב}, במבנה המשולש של "סור מרע, ועשה טוב, בקש שלום ורדפהו"^{סג}: "סור מרע" היינו הכנעת התאוה לתענוג הגשמי שבדבר; "ועשה טוב" היינו זיהוי החיות האלקית הנבדלת שבתוך הדבר ורצון לקבל ממנה; "בקש שלום ורדפהו" היינו ההמתקה, כאשר החיות האלקית הפנימית והחיצונית הגשמית משלימות ביניהן.

היחס בין "סור מרע" ל"ועשה טוב"

בדרך כלל תופסים ש"סור מרע ועשה טוב" אומר שיש לפני האדם טוב ורע, והוא צריך קודם כל לנהוג ביחס לרע ב"שמאל דוחה" ואחר כך לגבי הטוב ב"ימין מקרבת"^{סד}. הפתגם ב"היום יום" מחדד שאין כאן שני דברים שונים, אלא שהטוב הוא הפנימיות, החיות והעיקר של הרע ממנו צריך לסור. ממילא, יש כאן גם שינוי ב'שווי המשקל' בין "סור מרע" ל"ועשה טוב".

הפתגם בלוח "היום יום" מדבר על כל המציאות, כמו שדברנו על גילוי הקדושה שבטבע, אבל היחס בין ה"סור מרע" וה"ועשה טוב" שייך גם כשמתבוננים על אדם מישראל (כולל "הרחוקים מתורת ה' ועבודתו ולכן נקראים בשם בריות בעלמא", כפי שמסביר אדמו"ר הזקן בפרק לב בתניא לגבי "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה").

רבי נחמן מברסלב, באחת התורות הכי מפורסמות שלו^{סה}, אומר שכך צריך לדון את

סב כש"ט (קה"ת) אות כח.

סג תהלים לד, טו.

סד סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זהר ח"ג קעז, ב.

סה לקו"מ רפב.

אין כאן שני דברים שונים, אלא שהטוב הוא הפנימיות, החיות והעיקר של הרע ממנו צריך לסור. ממילא, יש כאן גם שינוי ב'שווי המשקל' בין "סור מרע" ל"ועשה טוב"

באופן דומה כותב הרב קוק^{סט} שאמנם צריך להעביר בקורת על

סו תהלים לד, י: "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו". כל הפסוק עולה בגימטריא 2176, טוב פעמים בינוני, "מדת כל אדם" (תניא פי"ד) – בעצם כל אדם מישראל הוא טוב, "אך טוב לישראל" (תהלים עג, א), "היטיבה הוי' לטובים" (תהלים קכה, ד). רוס"ת הפסוק עולים 949, אהבת ישראל, אהבה פעמים חכמה (בשביל לראות את ה"עוד מעט" טוב שביהודי צריך חכמה יחד עם האהבה). האותיות האמצעיות של הפסוק – "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" – הן עשו (הרשע), ואין רשע, סתם רשע הוא עשו), שגם הוא עתיד להתעלות ולהכלל בקדושת ישראל (בהיותו "ישראל משומד", וגם עליו נאמר "וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח") בביאת משיח צדקנו כנודע (ואז יתפרש "כי ביצחק יקרא לך זרע" – "ביצחק" ולא כל יצחק" – היינו הבירור בתוך עשו גופא, בסוד "חיל בלע ויקאנו מבטנו וירשנו אל", וד"ל). מה"ע של עשו (שבתוך מעט) עד ה"ש (שבתוך רשע) – 7 אותיות; מה"ש עד ה"ז (שבתוך מקומו) 14 (7-7) אותיות. מה"ז עד ה"ע (בעיגול) עוד 14 (7-7) אותיות (יח' של 14-7). שאר אותיות בפסוק ("ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו") עולות 851, חיה פעמים יחידה, "זה הדבר אשר צוה הוי'" (שמות טז, טז ו"לב. ובכ"מ), נבואת משה רבינו (רש"י על במדבר ל, ב, ע"פ ספרי מטות), "בעתה" [עוד מעט ואין רשע] אחישנה [והתבוננת על מקומו ואיננו] (ישעיה ס, כב), "כל ישראל חברים" (מדרש תהלים פק"ב)!

סז משלי י, יב.

סח וראה גם דרך מצותיך איסור שנאת ישראל ומצות אהבת ישראל פ"ב.

סט ראה גם אגרות הראי"ה ח"א אגרת תקנה; שם ח"ד אגרת שיח. ובכ"מ.

המבנה הפנימי

יש כאן, מבנה שלם, בסוד הוי': בעולם האצילות, י שבשם, נאמר "לא יגרך רע"^{עב} – אין בכלל רע, הכל טוב; בעולם הבריאה, ש"מיעוטו רע"^{עג}, יש אמנם רע – אבל אין צורך להתעסק בו כלל, אלא רק לחפש ולמצוא את הטוב, ועל ידי התבוננות בטוב הדין נמתק בדרך ממילא בשרשו בבינה^{עד}, ה עילאה שבשם (המקננת בבריאה); בעולם היצירה, שחציו טוב וחציו רע, אי אפשר להתעלם מהרע – חייבים להעביר עליו בקורת, וכך לקלף אותו מהטוב-התכלית. זהו סוד "בנין הז"א [הז' שבשם, המקנן ביצירה] מן החסדים"^{עה} – גם הגבורות שבז"א מגיעות מתוך מניע של חסד, התייחסות לטוב הפנימי (ואפשר לעשות זאת או באמצעות הבקורת על הרע החיצוני, כשיטת הרב קוק, או בדרך ה'חפירה' אל הטוב, כשיטת רבי נחמן); הפשט של "סוד מרע ועשה טוב", שמתחיל מ"שמאל דוחה" כפשוטה, שייך לעולם העשיה (שרובו רע, "אף עשיתיו"^{עו}), והוא בא מצד הגבורות שבונות את המלכות, ה תתאה

עב תהלים ה: ה: "כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע". "כי לא אל חפץ רשע אתה" עולה 1246, 7 פעמים חפץ; "לא יגרך רע" עולה 534, 3 פעמים חפץ! כל הפסוק יחד עולה 10 פעמים חפץ. שלמות של חפץ, בחלוקת עשרת ה"חפץ" לז"ר וג"ר, ללמד שה"אל", עצמותו יתברך, אינו חפץ רשע כלל אלא כולו "חפץ חסד הוא" (מיכה ז, יח). הוא יתברך עצם הטוב וממילא כל חפצו הפנימי והעצמי הוא אך ורק בטוב (ב"אמרו צדיק כי טוב", צדיק עולה זה פעמים טוב כנודע, סוד "במי נמלך – בנשמותיהם של צדיקים" כאשר "ועמך כלם צדיקים"), והרי "כל אשר חפץ הוי' עשה" (תהלים קלה, ו) – כל מה שה' עשה (לשון תיקון, סוד האצילות, אדם דעשה כאשר "אצילות איז אויך דא") הוא טוב ולא רע כלל. ומבואר בחסידות (לקו"ת שה"ש כח, ד. ובכ"מ) שהחפץ הוא פנימיות הרצון, התענוג האלקי שיש ברצון. רצון בלשון תרגום (בחינת אחוריים) הוא רעוא, שממנו, על ריבוי צמצומים ומסכים (הסתרת פנים), משתלשל הרע (שאליבא דאמת הוא כח המדמה, וד"ל) – וראה באריכות בשיעור י"א כסלו תשנ"ט. ובכ"מ.

עג ע"ח שמ"ג בהקדמה. ובכ"מ. עד ראה לדוגמה פע"ח שער השבת פ"ז ופכ"ד ושער יו"כ פ"א; טעמי המצות חקת. ובכ"מ. עה ראה ע"ח שער הכללים פ"ז; שכ"ה דרוש ב; של"ד פ"ג; שער מאמרי רשב"י פרשת בלק. ובכ"מ. עו ישעיה מ, ז.

החוטאים, אבל לדעת שהרע שלהם הוא רק קליפה חיצונית והגרעין של כל יהודי הוא טוב. כלומר, ה"סוד מרע" הוא קילוף של הרע כדי לגלות את הפרי הטוב. מצד הרצון הפנימי, יש כאן רק רצון ל"ועשה טוב" – רק לימוד זכות ועיסוק בטוב – והבקורת על הרע, "סוד מרע", מונעת לגמרי על ידי ה"ועשה טוב", חותרת לגלות אותו (וכך היא בקורת בונה, ולא בקורת הורסת חלילה). הרב קוק מציג, לפי הסדר בפשט, להתחיל מ"סוד מרע" כדי להוריד את הקליפה ולגלות את ה"ועשה טוב", ואילו אצל רבי נחמן יש מודעות כללית-מקיפה שהרוב לא טוב, וטמון בפנים רק "מעט טוב", אבל לא מתעסקים עם הרוב אלא 'קודחים' דרך כל השכבות החיצוניות של הרע ישר אל הטוב (בלי "שמאל דוחה", אלא רק "ימין מקרבת" שחופרת ומוצאת את הטוב).

בכלל, התפיסה הזו נובעת מהדרך הכללית של החסידות, שצריך להיות "סוד מרע" על ידי "ועשה טוב"^{עז} – "מעט אור דוחה הרבה מן החשך"^{עח} וכל

שכן הרבה אור שדוחה לגמרי את החשך והופך אותו לאור. בכל זאת, אפשר לחלק ולומר שלפי דרך הבעל שם טוב לכתחילה אין שום עיסוק עם הרע – ועד לשיטת איז"ביצא, בה אין בכלל רע (כפי שיתגלה לעתיד לבוא) – בניגוד לפשט של "סוד מרע" (כ'עבודה' בפני עצמה), בעוד שהרב קוק שומר על הפשט של "סוד מרע", שקיימת מציאות של רע שצריך להסירה, ורק מדגיש שהכח הפנימי שלו הוא מתוך המחשבה על ה"ועשה טוב".

ע בית אהרן לקוטים קמו, א (בשם רבי אהרן מקרלין). וראה גם קדושת יום טוב פרשת מצורע. עא מגדל עד (לר"י עמדין) בית מדות עלית יחוד המעשה פ"ה; תניא פ"ב. ועוד.

לא מתעסקים
עם הרוב אלא
'קודחים' דרך
כל השכבות
החיצוניות של
הרע ישר אל
הטוב

שבשם.

י אין כלל רע

ה "סור מרע" על ידי עיסוק ב"ועשה טוב" בלבד

ו "סור מרע" חיצוני כדי לגלות "ועשה טוב" פנימי

ה "סור מרע" ב"שמאל דוחה" "ועשה טוב" ב"ימין מקרבת"

יש כאן שתי מדרגות של "הנסתרת להוי' אלהינו", שמוציאות את ה"סור מרע" מפשוטו, ושתי בחינות "והנגלת לנו ולבנינו"^{טז}, שמשאירות אותו כפשוטו. הדרך של הרב קוק כאן היא הדרגה העליונה – החסד-אהבה – של "והנגלת", כפי שמתאים לדרכו בחיבור נגלה ונסתר (וכן הוא כנגד עולם היצירה, עולם הכלל^{טז}, בו הרבה לעסוק הרב קוק^{טז}).

"כלך יפה רעיתי"

לפי ההדרכה הזו אפשר לפרש את הפסוק ביום הראשון של מעשה בראשית – יום החסד (פתיחת ה"א", אליו הקביל כאן הפירוש של הרב קוק) – "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד": "ויהי ערב" רומז ל"כל ישראל ערבים זה לזה"^פ, גם

עד דברים כט, כח.

עח ראה סוד ה' ליראיו ש"ב פ"א, ובכ"מ.

עט אכן, כשמדייקים, דווקא כאן הגרעין הטוב – המקביל לנקודה הטובה, ה"עוד מעט" של רבי נחמן – הוא הפרט שמוקף בכלל, בסוד "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט" (המדה הששית ב"ג המדות שהתורה נדרשת בהן, כנגד "ורב חסד" ב"ג מדות הרחמים). ואז, על ידי העבודה של "עוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו", בא ל"כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא" (המדה השמינית ב"ג המדות שהתורה נדרשת בהן, כנגד "נצר חסד" ב"ג מדות הרמים, המזל העליון, עליו נאמר "אין מזל לישראל", כנודע). ראה בסיפור והביאור במדור סיפורי צדיקים בגליון הקודם – ראה תשפ"ו – דודק היטב.

פ תנודב"א פ"א (ובכ"מ). "כל ישראל ערבים" עולה 913, בראשית! ובציוף "כל ישראל חברים" (851, כנ"ל הערה 30) עולה 1764, מב ברבוע (אמת פנים ואחור), העולה גם "וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח" (שמואל ב יד, יד) – היות ש"כל ישראל" כולל גם את השי"ת, הוא ערב לנו והוא החבר הכי טוב שלנו והוא ידאג שכולנו נחזור בתשובה שלמה לפניו, "ובא לציון גואל" (ישעיה נט, כ) רק הרוס"ת עולים 338, הרבוע הכפול של 13 (אחד-אהבה) והשאר עולה ב"פ תשובה (תשובה תתאה ותשובה עילאה), וד"ל.

במובן של ערבות ומתיקות, כאשר "צבור לא מת"^{פא} מפני שהחטאים של הכלל הם בודאי רק קליפות חיצוניות, ותוך כדי כך "ויהי בקר", בבקורת בונה, שמגלה שבסופו של דבר הכל הוא "יום אחד"^{פב}, הכל יום ואור-כי-טוב. הפשטת הפרי מהקליפה החיצונית על ידי בקורת בונה, מתוך הרגשת הערבות של כלל ישראל, מגלה איך שבעצם הכל אחד והכל אור (כפי שמתגלה בשלב ההמתקה ב"היום יום" דלעיל, בשלום המלא בין הרוחניות והגשמיות).

בסופו של דבר מתגלה ש"כלך יפה רעיתי ומום אין בך"^{פג} (פסוק אהוב על הרב קוק^{פד}): "כלך" היינו העצמיות שלך, הזהות האמתית שלך (ה'אני' האמתי שלך), והיא "יפה". "ומום אין בך" משום שמתגלה שכל המומים שלך הם בסוד שם מום, השם העב – שם ה'חסד' – החותם את עב שמותיו יתברך, "הכל הולך אחר החיתום"^{פה}. עב השמות מתגלים בקריעת ים סוף^{פו}, גילוי שרש האצילות בנשמות ישראל^{פי} (הגילוי שבאמת הכל טוב ו"לא יגרך רע" כלל, כנ"ל). השם הראשון ב'עב' השמות הוא והו, בגימטריא טוב (בסוד "ותרא אותו כי טוב הוא"^{פז}), והשם האחרון הוא מום (בסוד "אני אמרתי אלהים אתם"^{פח}). והו-מום עולים 103, וכל הפסוק "כלך יפה רעיתי ומום אין בך" עולה 1030, י"פ והו-מום (הגילוי שהמום הוא בעצם טוב, הכי טוב), וד"ל.

פא ראה הרויות ו, א; תמורה טו, ב; ספרא, דבורא דחטאות פרשת ו.

פב וראה גם תולדות יעקב יוסף בראשית עה"פ "ויהי ערב" ולקו"ת ואתחנן ז, ד (אלא ששם ה"ויהי ערב ויהי בקר" נתבאר הפוך, ודוק).

פג שיר השירים ד, ז.

פד ראה לדוגמה אורות ישראל ד, ג; ארץ חפץ ז. ובכ"מ.

פה ברכות יב, א.

פו שמות יד, יט-כא.

פז ראה לקו"ת צו טז, ד (ובכ"מ). וראה גם מעין גנים סדרה שניה (נדפס בגליון פסח תשע"ט) מהתנועות ליל שש"פ תשנ"ו.

פח שמות ב, ב.

פט תהלים פב, ו.

תיקון החושים

קיצור מהלך השיעור

לפני מספר חדשים, ב־לג בעומר, חגג נכד של הרב ב־מצוה בקראון־הייטס (מקום מגוריו ושליחותו), כשהרב השתתף בה רק מרחוק. כעת, עם הגיעו לבקור בארץ, הוא חגג שוב עם הסבא וזכה לדרוש עמוק על **מצות תפלין וכוחה המיוחד. פרק א** עוסק בכח של התפלין **לשמור** ולתקן את כל **החושים הנמשכים מהדעת – חושי הפנים** בכח תפלין של ראש ו**חושי הידים** בכח תפלין של יד. מקום עיקרי בפרק תופס **חוש המישוש**, כחוש הכולל את כל החושים, **חוש הריח**, החוש המשיחי. **פרק ב** מעמיק להקביל את ארבעת **החושים שבפנים** (ראיה – שמיעה־ריח־טעם) לארבע הגדרות של **הדעת בחסידות** – התקשרות־התחברות־הכרה־הרגשה. ה'עבודה' הפנימית של הפרק היא **ההתקשרות הפנימית לרבי**, בעיקר כפי שההתקשרות הזו מופיעה בדורנו (אחרי ג' תמוז). **פרק ג** חוזר לבר מצוה ועוסק **בכח היד** – שהודגש בפרקים הקודמים – **בשנת הייד**, החל מהבר־מצוה. הנשיקה־החסידיית הזו ניתנה לבחור ב־מצוה, אך נושאי העבודה שבה – הנחת תפלין, גדירת החושים והתקשרות לרבי – שייכים לכל אחד, בכל ימות השנה, ומתאימים במיוחד **לעבודת חדש אלול**.

א. תיקון החושים בהנחת תפלין

כניסת הדעת והנחת תפלין

נאמר כמה מילים לכבוד הבר־מצוה:

מצות תפלין כוללת שתי מצות, שני תפלין

– תפלין של יד ותפלין של ראש^א, כמו שכתוב

נרשם (מהקלטה) ע"איתאל גלעדי. דרוש חגיגת בר מצוה (בארה"ק) למשה־צבי שי' הנדל. כ"ב מנחם־אב תשפ"ו – כפ"ח.

א ורמז: ראש במספר סדורי עולה ג"פ (ממוצע כל אות) יד (סוד "יד הגדלה", "יד החזקה" ו"יד רמה" – כשכנגד חג"ת, שלשת האבות וכו' – כאשר דווקא "יד רמה" מעלה את כל הידות להכלל בראש, "ריש גלי", תרגום "יד רמה"). ארבע רמות המספר – מספר הכרחי, מספר סדורי, מספר קטן ומספר קטן אחרון – מכוונות כנגד העולמות אבי"ע (**סוד ה' ליראיו** כללי השערים פ"ז, וראה הנסמן בשיעורים **בסוד ה' שם**), נמצא שמספר סדורי שייך בפרט לעולם הבריאה בו מקננת אמא, סוד תפלין דרש"י (עיקר מצות תפלין של בר מצוה, בו נכנסים מוחין דאמא), ודוק (מספר הכרחי שייך לאצילות, היחוד של גיל הנישואין, כדלקמן פ"ג;

עד בר־מצוה יש לך חכמה ובינה, אבל את עיקר הדעת מקבלים בבר־מצוה – אז גמר כניסת הנפש האלקית, שהוא ענין הדעת

בחז"ל^א. הקשר של תפלין הוא בצורת ד"ב – רומז גם ל"ד הרבתי (של "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^ב) שמתגלה דווקא בתפלין של ראש^ג.

שליטה בחמשת החושים

על מה מח הדעת שליט?
הדעת היא המרכז המנהיג את כל החושים של האדם. בספר יצירה כתוב^{טו} שיש יב חושים, כנגד יב שבטי י"ה, אבל בכללות יש חמשה חושים (החושים שייכים בעצם למספר חמש), שארבעה מהם בפנים – ראייה, שמיעה, ריח וטעם – ועוד חוש אחד בידים, חוש המישוש (כחלוקת חמש אצבעות לארבע אצבעות והאגודל).

תיקון ארבעת החושים שבפנים הוא על ידי ה"ד, הקשר של תפלין של ראש, הדעת, "דעת עליון" שבמח דעת. תיקון החוש החמישי, חוש המישוש, הוא על ידי הנחת תפלין של יד כנגד הלב, מקור התפשטות הידים (דפק היד נמשך מדפק הלב, בסוד "פקד יפקד"^{טז} – פקד אותיות דפק, כידוע^{יז}), והוא מכח "דעת תחתון" שבמח הדעת^{יח}.

נמצא שכל חמשת החושים שייכים לדעת, מח האחור, כנ"ל. דעת היא הרגשה והרגשה

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך"^ב. יש כאן שתי מצוות במצוה אחת, בסוד "טובים השנים מן האחד"^ג, על דרך מצות קריאת שמע^ד, ק"ש של ערבית, כנגד תש"י, וק"ש של שחרית, כנגד תש"ה, וד"ל ("כפלים לתושיה"^ה, תפלין לשון כפלים, פלאי פלאים, ודוק).

בתפלין של יד יש את כל

ארבע הפרשיות, כולן בבית אחד, ובתפלין של ראש הן כבר מחולקות לארבעה בתים. אחד מהפירושים בדבר קשור לכך שהענין של בר־מצוה הוא דעת. כתוב^ו שעד בר־מצוה יש לך חכמה ובינה, אבל את עיקר הדעת מקבלים בבר־מצוה – אז גמר כניסת הנפש האלקית^ז, שהוא ענין הדעת (דעת היא לשון חדירה־כניסה פנימה, כמ"ש "ובדעת חדרים ימלאו"^ח).

בדעת יש כמה עניינים: קודם כל, מח הדעת הוא מח האחור^ט, המקום עליו שמים את הקשר של תפלין של ראש, אותו ראה משה רבינו כאשר הקב"ה אמר לו "וראית את אחורי"^י, כמבואר

מספר קטן ליצירה, מקומו של חנוך־מטטרון, שר עולם היצירה, סוד חנוך קטן לפני בר מצוה; ומספר קטן אחרון לעשיה, "אף עשיתיו", "אף הפסיק הענין" כשכבר אין ייחוד לאותיות אלא רק למספר, בו נמצא סנדלפון, הרומז לנפל בצורת סנדל, עוד טרם הלידה, וד"ל).

יא ברכות ז, א.

יב שו"ע או"ח כז, י.

יג דברים ו, ד.

יד ועוד רמז: קשר של תפלין עולה 1500, הכאת האותיות של שם הוי' ב"ה – י פעמים ה פעמים ו פעמים ה – שם בן ארבע אותיות, בסוד ארבעת הבתים שבתפלין של ראש.

טו ספר יצירה פ"ה משניות ד"י.

טז בראשית נ, כד"כה; שמות יג, יט.

יז ברית עולם (רמ"ד וואל) על שמות פ"ג; לקו"ת שה"ש לד, א. ובכ"מ.

יח וראה מאירת עינים לר"י דמן עכו פרשת בא בשם הראב"ד "כי סוד ד' בתים של תפלין שבראש כנגד ד' חושים שבראש, חוש הראות, חוש השמע, חוש הריח, וחוש הטעם, ותפלין של יד כנגד החמש, חוש המישוש שהוא הדפק" (ועד"ז במטה משה אות טז; יהל אור לזהר ח"א יז, ב; שפת אמת תולדות תרנ"ה ופסח תרמ"ז ועוד).

ב דברים ו, ח.

ג קהלת ד, ט.

ד סהמ"צ לרמב"ם מ"ע י.

ה איוב יא, ו.

ו ראה גם ע"ח שו"א פ"ו. ובכ"מ.

ז שו"ע אדה"ז מהדו"ת ד, ב.

ח משלי כד, ד.

ט ראה ע"ח שכ"ה פ"א. ובכ"מ. והוא סוד "אחור [דעת] וקדם [חכמה], ראשית חכמה – התורה־החכמה אומרת 'הוי' קני ראשית דרכו קדם מפעליו מאד' [צרתני [בינה, ניקוד צירה, לשון צורה, בבינה, אמא המציירת את צורת הולד] ותשת עלי כפכה [כתר, אין כף אלא לכתר, "כפכה" אותיות 'כפכה' על הראש] (תהלים קלט, ה). כל הפסוק עולה 2456, ד"פ 614 – חכמה בינה דעת, וד"ל.

י שמות לג, כד.

חוש המישוש – החוש הכולל

שוב, אמרנו שבפנים יש ארבעה חושים, וצריך לתקן אותם עם ארבעת החושים-בתים של תפלין של ראש. לעומת זאת, ביד יש רק חוש אחד, שבעצם הוא כללות כל החושים שבראש, חוש המישוש, ואותו צריך לתקן עם התפלין של יד, בהם הכל נמצא בבית אחד.

חוש המישוש הוא החוש הכי רגיש (בעוד בטעם יש 'הרגשה', במישוש יש 'הרגש'^ט), החוש הכי 'נוגע ללב' (כמו המלה touch באנגלית) והכי ממשי-מוחשי (כאשר 'הגוף נהנה מן הגוף'^י, ולא רק מחויה-הארה צדדית לדבר). לכן המלה בספר יצירה למישוש היא תשמיש (וכדלקמן) – המגע הכי רגיש ועצמי^{יא} (ולכן הוא גם עלול להפוך, על ידי ענג דקליפה, לנגע רע של איסור נגיעה^{יב}, פגם הברית וכו').

ועוד התבוננות על כך שחוש המישוש הוא החוש הכולל: לכל אחד מהחדשים יש חוש, וחמשת החושים נכללים ב-יב החושים של החדשים – חוש הראיה הוא החוש של חדש תמוז, שבט ראובן; חוש השמיעה הוא החוש של חדש מנחם-אב, שבט שמעון; חוש הריח הוא החוש של חדש מרחשון, שבט מנשה (והרי ריח הוא "דבר שהנשמה נהנית ממנו"^{יג}); חוש הטעם הוא החוש של חדש שבט, שבט אשר (בו נאמר "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך"^{יד}); חוש המישוש-תשמיש הוא החוש

היא חוש. בחסידות מאד אוהבים את המלה חוש^ט – צריך להיות חוש באהבת ישראל^כ, דהיינו חוש והרגשה איך ש'כל יהודי הלום'^{כא}, וכך צריך להיות חוש בחסידות^{כב}, ה'דערה' הפנימי בחסידישע ווארט, ועוד. בכל הדברים הטובים, הפנימיים, צריך להיות חוש. כל חמשת החושים של האדם מקבילים לחושים פנימיים שב'הרגש' הפנימי והעצמי של הנפש.

[מה עם חוש הנגינה?] הוא כלול בחוש השמיעה, התחברות. כתוב^{כג} שאי אפשר להיות חסיד בלי חוש בנגינה. [יש לדעת לנגן בפה ויש לדעת לנגן על כלי, בידים, שייך לחוש מישוש]. נכון. הלויים נגנו גם בפה וגם על כלי. סוגיא בגמרא^{כד} מה העיקר, הפה או הכלי. פוסקים שהפה, אבל צריך גם כלים, כמו שהיה בשופי בבית המקדש, וכן כשהעלה דוד המלך, "נעים זמרות ישראל"^{כה} בשמחה, בשירה ובזמרה כו' את ארון הקדש למקום מושבו^{כו}. כשהרבי אומר "ברוב שירה וזמרה"^{כז} נביא את הגאולה – כוונתו היא שירה בפה וזמרה בכלי, צריך את שניהם, אורות וכלים, אמנות הפה ואמנות הידים, "הקל קול יעקב והידים ידי עשו"^{כח}, כמו שתכף נבאר.

חוש המישוש הוא
החוש הכי רגיש,
הכי 'נוגע ללב'
והכי ממשי-מוחשי

ט על היחס בין רגש, הרגשה והרגש ראה הנפש פ"ז הערה יב; שיעור י' חשון תשמ"ה. ובכ"מ.

ל מגילה יג, א. "הגוף נהנה מן הגוף" נאמר על חדש טבת, החדש של שבט דן, וכאן הוא מתכלל בחדש תשרי, החדש של שבט אפרים (לו שייך המישוש, כדלקמן בסמוך) – התכללות של "דן ידן" (בראשית מט, טז) בימי הדיון של תשרי (דבר המתבטא במזל מאזנים, שיקול דעת, המביא ל"מתקלא" ב"האדם ידע את חוה אשתו" במישוש-תשמיש), ודוק. ורמז: אפרים דן עולים יחד שכינה, ז"פ (ממוצע כל אות) כלה.

לא וראה עוד יין משמח ח"ד ש"ד.

לב וראה באורך איסור נגיעה ותיקונו.

לג ברכות מג, ב.

לד בראשית מט, כ.

יט ראה לקו"ב לשעה"י פ"א (ד' חושים); שיחת ל"ג בעומר תש"ז (חוש באהבת ישראל); רמ"ח אותיות אות טז, מגדל עד עמ' קנא וכתבי הרח"א ביחובסקי עמ' קל (חוש בעולם הזה וחוש בעולם הבא); אשא עיני מאמר "שלושה חושים".

כ שיחת ל"ג בעומר תש"ז.

כא ראה סה"ש ה'תש"ג עמ' 87.

כב שיחת יום א' דחה"פ תרצ"ז; היכל הבעש"ט יז עמ' קיד.

כג ספר השיחות תרצ"ז עמ' 221.

כד ערכין יא, א.

כה שמואל"ב כג, א.

כו שם פרק ו.

כז המלים האחרונות ששמעו מהרבי בז"ך אד"ר תשנ"ב.

כח בראשית כז, כב.

דווקא תשרי, עם חוש המישוש, הוא החדש השביעי, המושבע בכל טוב סלה, וממנו מתברכים כל חדשי השנה

שאלו הברכות הכי גדולות בתורה ובעולם^{מה}. אלו ברכות גדולות כי הוא חשב שהעומד לפניו הוא עשוי^{מו}. באמת היה זה יעקב, אבל שרשו העליון של עשו התלבש בו, והיינו הנוסחא המשיחית, "אורות מרובים דתהו אבל [אבער] בכלים רחבים דתיקון"^{מז}.

אחר כך, כשנודע ליצחק שהוא ברך את יעקב, הוא גם אישר שבאמת הברכות מגיעות לו דווקא (ה'רמאות' שלו היא האמת לאמתו^{מח}, הוא יותר עשו מעשו, ומשום כך עתיד להקרא בשם ישראל), "גם ברוך יהיה"^{מט}.

החוש המשיחי

מה החוש של משיח? מסתמא אתה יודע. [הריח]. חוש הריח, נכון. על משיח נאמר "והריחו ביראת הוי"^נ — זהו הסימן לזיהוי מלך המשיח. לפי חז"ל מזהים את המשיח על פי הסימן של "מורח ודאין"^{נא} (שישפוט בין איש לרעהו רק על פי חוש הריח שלו, וכהמשך הפסוק — "והריחו ביראת הוי" ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח"). הרמב"ם לא פוסק ככה — הוא לא מביא את הענין הזה, לדעתו סימן זה הוא לא הכרחי. אבל לפי הפשט בחז"ל — וגם הראב"ד משיג על הרמב"ם ואומר^{נב} שזהו משהו עצמי בגדר מציאות מלך המשיח — משיח חייב להיות "מורח ודאין". זהו חוש הריח, החוש המיוחד של מלך המשיח, שיש לו גם בגשמיות וגם ברוחניות.

מה ראה סידור עם דא"ח סוף שער התקיעות (רמז, ב). ובכ"מ.
מו ראה תו"א כ, ב ואילך (ובהגהות הצ"צ באוה"ת תולדות קנא, ב ואילך ויקנו, א ואילך); ד"ה "ויתן לך" תרנ"ד, תרפ"ד, תש"ב. ועוד.
מז שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.
מח ראה שיש"ק (ברסלב) א'קעה.
מט בראשית כז, לג.
נ ישעיה יא, ג.
נא סנהדרין צג, ב.
נב השגות הראב"ד על הלכות מלכים פי"א ה"ג.

של חדש תשרי^{לה}, שבט אפרים (לשון פריה ורביה^{לו}) — תכלית כל התורה כולה — מכח חוש המישוש-התשמיש שבאות ברית קדש, המכונה בחז"ל אצבע^{לז} לח. דווקא תשרי, עם חוש המישוש, הוא החדש השביעי, המושבע בכל טוב סלה^{לט}, וממנו מתברכים כל

חדשי השנה — "מרשית [אותיות תשרי] השנה ועד אחרית שנה"^מ. גם במספרים, הממוצע של חמשת החדשים — ה"ד (תמוז-דריאה), ה"ה (אב-שמיעה), ה"ז (תשרי-מישוש), ה"ח (חשוון-ריח) וה"יא (שבט-טעם)^{מא} — הוא ז, החדש השביעי, המישוש!

מי סמך על חוש המישוש שלו, יותר מהדריאה והשמיעה? הוא לא ראה, אבל הוא שמע. דברנו על כך בחמשה עשר באב השנה^{מב}. יצחק אבינו, "כי אתה אבינו"^{מג}. הוא אמר: "הקל קול יעקב", לפי השמיעה זהו יעקב, אבל "הידים ידי עשו", לפי המישוש זהו עשו. על מה הוא סמך יותר? על הידים, על המישוש. ברוך ה'! אם היה סומך על הקול הוא לא היה מברך אותנו. הוא סמך על הידים, "הידים ידי עשו", ולכן זכינו לברכות הכי גדולות שיש בתורה, "ויתן לך וגו'"^{מד}. לא פשוט בכלל, אבל בחסידות כתוב בהדגשה

לה וראה **סוד הוי' ליראיו** שמ"ג שכל שמחות תשרי קשורות ללב ("לב שמח"), מקור חוש המישוש ביד, כנ"ל בפנים.
לו שם מא, נב.
לז פסחים קיב, ב ורש"י שם. ובכ"מ.
לח על ארבעה מתוך השבטים שנזכרו כאן נאמר "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" (בראשית מח, ה) — יש הקש בין המישוש והריח של אפרים ומנשה לראיה והשמיעה של ראובן ושמעון (כאשר הטעם כאן נמשך-מסתעף מהריח, מתאים למבואר לקמן בסוד ההכרה וההרגשה).
לט ויקרא רבה כט, ח; פסיקתא דרב כהנא פסקא כג אות ט.
מ דברים יא, יב.
מא רק שלשת החדשים האחרונים הם בסוד שם הוי' ב"ה — ד"ח עולה י"ה וי"א עולה ו"ה.
מב ראה גם בחלק הנדפס בגליון ראה.
מג ישעיה סג, טז.
מד שם כז, כח.

בפסוקי החזון

המשיחי המופלא
שבא בהמשך
ל"והריחו ביראת
הוי"ש דב ושני
מיני נחשים, פתן
וצפעוני

והנה, ידוע^{נג} שבטבע
בעל החי עם חוש הריח
המפותח ביותר הוא הדב
(שיכול להריח עד מרחק
של 30 קילומטר!). הדב
של הקדושה הוא ה"דבר
אחד לדור [ולא שני דברים
לדור]^{נד} – "דבר" (במובן

של מנהיג, "כי מרחמם [בגימטריא משיח] ינהגם
[אותיות מנהיג]^{נה}) היינו דב-ריח^{נד}. והוא סוד
"מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל"^{נד},
שם ספרו של הרב המגיד נ"ע, רבי דב-בער^{נד},
תלמידו המובהק וממלא מקומו של מורנו הבעל
שם טוב, מייסד־מחדש תורת ודרך החסידות,
תורת משיח. "דב שוקק"^{נט} – הדב של הקדושה
משתוקק לעשות לו יתברך "דירה בתחתונים"^ס.
מצד אחד, משיח הוא הלעומת־זה של הנחש
(הקדמוני), ובו מתקיים "מאן דקטיל לחויה
בישא יהבין ליה ברתא דמלאכ"^{סא} (במזלות
של חדשי השנה הנחש כלול בעקרב, מזל חדש
חשון, לו שייך חוש הריח, כנ"ל). עם זאת,
המשיח הוא המעלה את הדב דקליפה (מלכות
פרס, הנמשל לדב המסורבל בבשרו, כדאיתא
בחז"ל^{סב}) לתכלית הקדושה (סוד כורש מלך
פרס שה' קורא אותו "משיח"^{סג}, הבונה את בית

המקדש להיות לו יתברך דירה בתחתונים)^{סד}.
בסוף משיח מתקן גם את הנחש להיות "שמש
גדול"^{סה} לאדם – הוא הופך את הנחש לחשן
(המשפט) שבו האורים והתומים המגלים לכהן
הגדול רזי עולם (שמעל לדזי תורה, כנודע^{סה})
ברוח הקדש, דהיינו חוש הריח. כך, בפסוקי החזון
המשיחי המופלא שבא בהמשך ל"והריחו ביראת
הוי"ש" – "וְגַדְּךָ אֲבָב עִם כְּפָשׁ וְנִמְרָד עִם גְּדִי יִרְפָּץ
וְעֶגְל וְכִפְרִי וּמִרְיָא יִחְדּוּ וְנֶעַר קָטָן נִהָג בָּם. וּפְרָה
וְדָב תִּרְעֶנָּה יִחְדּוּ יִרְבְּצוּ יִלְדִּיָּהּ וְאִרְיָהּ כְּפָקֵר יֵאָכֵל
תִּבְּנֶן. וְשֶׁשֶׁשׁ יוֹנֵק עַל חֹר פִּתָּן וְעַל מְאוֹרֵת צִפְעוֹנִי
גָּמוּל יָדוּ הָדָה"^{סז} – יש דב ושני מיני נחשים,
פתן וצפעוני^{סח}.

איפה כתובה המלה חושים בתורה? "ובני דן
חשים"^{סט} – חידוש, כתוב "ובני דן", לשון רבים,
אבל יש לו רק בן אחד. כתוב "חשים", בלי ו,
אותיות משיח (עם ו, חושים, עולה דב-נחש, ר"ת
דן). צריך עוד להבין למה דווקא לשבט דן (הירוד

סד משיח דב עולה יעקב יעקב (יוסף יצחק), דוד יד פעמים
הוי"ב^ה.
סה סנהדרין נט, ב.

סו רשימות דברים (חיסריק) מדור אדה"ז אות סה; ספר
הצאצאים (היילפרין) עמ' 61. וראה נוסח אחר ברשימות
סיפורים (תשורת גלוקובסקי, כסלו ע"ב) ח"א עמ' 29.
סז ישעיה יא, וז'. בשלש הפסוקים 37 (יחידה)
תבות 138 (ו צירופי חיה) אותיות, והסימן הוא ו"פ 851
(חיה פעמים יחידה, "בעתה אחישנה" וכו').

סח דב פתן צפעוני עולה ב"פ משיח בן דוד. המשיח הוא
הוא היונק־הגמול הנער המנהיג את כל החיות. לפי פשט,
הצעיר ביותר הוא היונק המשתעשע על חור פתן, גדול
ממנו הגמול (מיניקה) ש"ידו הד"ה על מאורת הצפעוני
ועוד יותר גדול הנער הקטן הנוהג בזאב עם הכבש וכו'. כל
אלו הם לפני גיל בר מצוה, בו מתחדשת – מכח הדעת –
הנהגה ברחמים (לא רק שעשוע, שימת יד או "נהג בם")
של "כי מרחמם ינהגם" (והיינו מכח המוחין דאמא – סוד
רחם האם, מקור הרחמים – שנכנסים בגיל מצוות, בסוד
"אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת", וד"ל).

סט בראשית מו, כג. "ובני דן חשים" – פסוק שלם – עולה
בגימטריא 480. יש עוד פסוק שלם בתנ"ך של שלש מלים,
"הוֹדִיָּה חֹשֶׁם בְּצִי" (נחמיה י', ט) – חשם במקום חשים
(משיח שמח) שגם עולה בגימטריא 480! יש גם "חשם
מארץ התימני" (בראשית לו, לד; ובדה"א, מהימו הכתיב
חושים), המלך השלישי של מלכי אדום שמתו (סוד שבירת
הכלים בעולם התהו), כנגד ספירת הגבורה, כנודע (ע"ח
ש"ח פ"ד). חשם חשם (שמח שמח) עולה 480 ועוד 216
(גבורה), ודוק. הכל בסוד תיקון חוש הריח של מלך המשיח.

נג ראה גם התועדות י"ט כסלו תשע"א פ"ב.

נד סנהדרין ח, א.

נה ישעיה מט, י.

נו דב ריח עולה דרך, ד"פ לב, "דרך הוי"ש" (בראשית יח, יט
ובריבוי מקומות), "עבודה שבלב" (תענית ב, א), ודוק.

נז תהלים קמז, יט.

נח רבי דב־בער הוא בער ביער, כמו שאמרו עליו תלמידיו
(ראה ספרן של צדיקים מדור הרה"ק רבי פנחס מקאריץ
ז"ע) – "באתי ליער וראיתי דב גדול...", סוד "לא דב־ים ולא
יער" (סוטה מז, א), הכל בבחינת "לא", בטול במציאות
ממש. ורמז: יער עולה ה"פ דבים, דבים פו"א, ודוק.

נט משלי כח, טו.

ס תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

סא תקו"ז יג (כט, ב) ותחלת תקון כא. ראה לקו"ת כי תצא
לה, ג ואילך.

סב קידושין עב, א.

סג ישעיה מה, א.

לארבעת הלשונות, התקשרות-התחברות-הכרה-הרגשה (שכללותם היינו החוש החמישי, חוש המישוש שבידים).

הרגשה – טעם

לכאורה הכי קל להקביל את ה'הרגשה' – 'הרגשה' היא ראייה, שמיעה, ריח או טעם? [טעם]. מסכים איתך, הרגשה כנגד חוש הטעם – אתה מרגיש בפה את הטעם של מה שאתה מכניס לפה. כשאתה לומד גמרא, יש לך הרגשה בסברא טובה, אם יש לך חוש בענין. יש סתם קלוץ-קשיא או קלוץ-תירוץ, שאתה מרגיש שלא שוה, אם יש לך חוש הטעם – נקרא לו 'הרגשה'.

הכרה – ריח

אמרנו שהחוש של משיח הוא ריח. מהו ריח? מה נקרא "מורח ודאין"? "לא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח" – שני בעלי דין נכנסים, והוא רק מריח אותם ויודע איך ראוי לפסוק, מי זכאי ומי חייב. אתה יודע להריח אנשים? זהו חוש הריח...

כאן יש לנו כבר תירוץ למה ששאלנו קודם למה בפסוק "ובני דן חשים" "ובני דן" לשון רבים, הגם שיש רק בן אחד. השם דן הוא לשון דאין, וכמו שנאמר בפירוש בברכת דן – "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל"^{טז}. למה "ובני" לשון רבים? כי הוא דן בין שני אנשים. באים שני בני אדם וצריך להריח אותם ולדון מי צודק, מי זכאי, ומי חייב, כנ"ל. זהו סוד "ובני דן חשים" הנ"ל, מה שמשיח הוא "מורח ודאין". ומאין זוכה משיח לחוש הריח הפלאי שלו? מהכרתו בעצמו שהוא ה"רוד בשבטים", מעומק הרגשת שפלותו, וכמו שנאמר עליו "צמח שמו

שבשבטים"^{טז}) מגיע משיח. "חשים" הוא ענין של הדעת, שבראש היא ארבעה, ובלב היא אחד.

ב. חושי הדעת והתקשרות לרבי

התקשרות, התחברות, הכרה והרגשה

בחסידות ישנם כמה ביטויים מהי דעת. בתנאי כתוב שדעת היא "התקשרות והתחברות"^{טזא}, אבל ברוב המקומות בלקוטי תורה כתוב זוג אחר של מושגים בהגדרת הדעת – חידוש – "הכרה והרגשה"^{טזב}. אלו כבר שני זוגות של מושגים, אז יש לנו ארבע מילים של גדר הדעת שצריך להבין^{טזג}.

שוב, עיקר הדעת כאן – דעת-עליון שבמח הדעת, בצד האחור, כנ"ל – הוא סוד ה"ד של קשר של תפלין, כח הבא מהאחור אבל מתגלה בפנים, העצם באחור (שם עצם הלז, לפי דעת אחת^{טזד}) והגילוי בחושי הפנים^{טזה}. ממילא מתבקש לעשות הקבלה של ארבע המילים הנ"ל – התקשרות-התחברות הכרה-הרגשה – לארבעת החושים שבפנים, ראייה-שמיעה-ריח-

טעם. צריך גם לומר מהו כל אחד מהחושים בחסידות – מהו חוש הראייה, מהו חוש השמיעה, מהו חוש הריח, מהו חוש הטעם וגם מהו חוש המישוש – וגם להקביל את החושים

ע – שמות רבה מ, ד; תנחומא כי תשא יג, ה.

עא – תניא סוף ג.

עב – תו"א עה, ג; לקו"ת ואתחנן ב, א; שם ד, א; ד, ב; ה, ב; שה"ש יד, ד.

עג – ראה גם שיעור ש"פ וארא תשפ"ה.

עד – לקוטי הש"ס לאריז"ל על ר"ה.

עה – והוא על דרך "כח המניע הבלתי מתנועע" (שהוא גם סוד המזוזה, עליה מברכים "לקבוע מזוזה", ללא תזוזה – ראה גם **אותיות לשון הקדש** במדרגת האלקות של אות ש, ובכ"מ) – ראה מו"נ ח"ב פ"א; אברבנאל לישעיהו; אור השכל ח"ג.

התקשרות והתחברות – ראייה ושמיעה

טעם וריח הם זוג, לכן בלקו"ת הם מובאים כזוג – הכרה והרגשה, שלפי מה שהסברנו עכשיו הם חוש הריח וחוש הטעם. התקשרות והתחברות, שבתנאי, גם זוג – צריך להיות כנגד ראייה ושמיעה.^ט

בשרש קשר שתי האותיות **ש** הן לשון ראייה, לשון "תשורי מראש אמנה"^ט, "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב"^{פח} (אותיות **קשר**). ה־ק של קשר היא מארבע אותיות **גינק** שמן החך (בחינת **חכמה**, אותיות **חך מה**^ט – מוצא החך שבפה נמשך ממח החכמה, כמבואר באר"י). ממילא, **קשר** מתחלף ב**גשר**, ב**ישר** וב**כשר**. בכל השרשים האלה יש לחוש – בחוש הראיה שבלב, "לבי ראה הרבה חך-מה"^{צא} – את ענין הקשר שבא על ידי ראייה דווקא. בפרט, על ישר נאמר "ישר יחזו פנימו"^{צב}; כשר הוא שם נרדף לישר, כנודע; וגשר הוא ממש קשר. כאשר עוברים על גשר (משל לעולם הזה, כנודע^{צג}) יש להסתכל חזק ולהתקשר ליעד, ימות המשיח והעולם הבא. כך עוברים את הגשר, סוד "מעבר יבק", בשלום ובבטחה, בהתעצמות עם מח החכמה, חוש הראיה, וד"ל.

כשרבן יוחנן בן זכאי שאל את תלמידיו "איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם"^{צד} רבי אליעזר אמר "עין טובה" – הראיה שיוצרת התקשרות.

פו ראש רומז לשרשים ראה-שמע (שאר האותיות בגימטריא **חזק**, **ראש חזק**) – החכמה והבינה, הראיה והשמיעה (ועד למדרגת "שומעים את הנראה", התכללות השמיעה בראיה), הן עיקר כח החושים שבראש (והן בגדר "תרין ריעין" להוליד נשמות חדשות, וד"ל).

פז שה"ש ד, ח.

פח במדבר כד, יז.

פט שער מאמרי רשב"י אד"ז ד"ה "ונתחיל לבאר ענין אבא ואמא"; עמק המלך שער ה' פמ"ח ובכ"מ. ראה **סוד ה' ליראיו** שער א פ"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

צ שער הכוונות דרושי ר"ה ו. ובכ"מ.

צא קהלת א, טז.

צב תהלים יז, ז.

צג ע"פ לקומ"ת מח (ובכ"מ). ראה גם בספר בן המלך והנזיר.

צד אבות פ"ב מ"ט.

ומתחתיו יצמח"^{טז}, מ"עמק תחת" שלו (וכמאמר הידוע של רבי אהרן הגדול מקרלין, שיודע הוא בעצמו שאין רשע בישראל גדול ממנו^{טח}, שרק כך הוא מסוגל להרים את כל שיעור הקומה של עם ישראל, וכמשל המנוף של אדמו"ר הזקן^{טט}, ודוק). בכל אופן, לאיזה מהלשונות האלה של הדעת – התקשרות, התחברות, הכרה והרגשה – שייך חוש הריח? [הכרה]. נכון. כתוב "הכרת פניהם ענתה בהם"^פ, והכוונה ב"הכרת פניהם" היא לאף – האף, שמריח, נקרא הכרת פנים. יש לכך השלכות בהלכה^{פא}. כתוב^{פב} שאף הוא לשון אופי. לכל אחד יש את האופי שלו, האף שלו, אין שני "אפין שווין"^{פג}. האף הוא האופי שלך ומי שרוצה להכיר את האופי שלך צריך להריח אותך טוב (באף שלך, נשיקת אפין באפין). לכן קוראים "הכרת פניהם" – זו ההכרה, חוש הריח.

למה אומרים שהוא דווקא החוש של משיח, לא ראייה ולא שמיעה? ראייה ושמיעה הן חכמה ובינה וחוש הריח הוא כתר^{פד}, הוא למעלה מטעם ודעת. כתוב^{פה} שהשרש של המלה כתר – השער בן שתי אותיות – הוא **כר**, לשון הכרה. מקור ההכרה הוא בכתר, והוא חוש הריח.

עז זכריה ו, יב.

עח כלשוננו בצוואתו: "... והריני רוצה לקיים החסד ע"י אתערותא דלתתא חוטא שבחוטאים פושע שבפושעים כמוני אשר לפי האמת אין אני יודע אם יש גרוע ממני..."

עט תו"א ד, א.

פ ישעיה ג, ט.

פא ראה בכורות מו, ב.

פב ראה לדוגמה שיעורי כ"ט שבת תשע"ה; י"ז אדר תשע"ח; כ"א ניסן תשפ"א. ובכ"מ.

פג איכה רבה פתיחתא ט.

פד ספר הפליאה ד"ה "ויגרש את האדם"; סידור עם דא"ח שער התפלה ד"ה "ושרש ענין אריתי" (כח, ג).

פה ראה הנפס פ"ז הערה יג. ובכ"מ.

האף הוא האופי
שלך ומי שרוצה
להכיר את האופי
שלך צריך להריח
אותך טוב (באף
שלך, נשיקת אפין
באפין)

ההתקשרות של חסיד מתבטאת בכך שהוא פשוט רואה את הרבי

והדבקות של "עיניך יונים"^ק. אבל זה לא מספיק, אומר הרבי ש"בראית פנים לא די" (ואף יכולה להיות אונאה מסוימת, "עיניך יונים" לשון אונאה,

כנודע^{קא}). הוא לא מבטל את ראית הפנים, רק אומר שלא די בה. מה כן צריך לעשות? [במבצע תפילין, יש מכתב של הרבי^{קב} מה צריך לכוון, לצייר את הפנים של הרבי]. כפי שאמרנו, הוא לא מבטל את ענין הראיה חלילה, ודאי שהיא דבר גדול וחשוב, רק אומר שלשם התקשרות אמתית לא די בראיה.

קודם נעמיק עוד במעלת הראיה כביטוי להתקשרות: לפני מתן תורה אמרנו "רצוננו לראות את מלכנו"^{קג}. זהו חוש הראיה של חסיד. כמו שיש "שויתי הוי' לנגדי תמיד"^{קד}, ההתקשרות של חסיד מתבטאת בכך שהוא פשוט רואה את הרבי. מה אמר רבי, רבינו הקדוש, לגבי רבי מאיר, שהיה הרבי שלו? לכל אחד מהתלמידים היה מקום קבוע, כמו הזקנים בהתוועדות של הרבי, והמקום שלו היה מאחורי רבי. הוא אמר^{קה} שאם הייתי יושב לפניו, רואה את פניו, הייתי "מחדד טפי", הרבה יותר מחודד. ראיתי רק את האחורים שלו – כמו משה לגבי ה'. את כל המשניות כתב רבי, מי גדול כמוהו, ואף על פי כן הוא אומר שזה רק בזכות שראה את האחוריים של רבי מאיר, ואם היה רואה את הפנים שלו על אחת כמה וכמה.

ועוד ראיה לגודל ענין הראיה לשם התקשרות: עיקר מצות ה' התקשרות של עם ישראל לקב"ה בבית המקדש, אליו עולים לרגל שלש פעמים בשנה, היא מצות ראיה – "כשם

בר הפלוגתא העיקרי שלו, רבי יהושע, אמר "חבר טוב" – זו ההתחברות, ששייכת לחוש השמיעה. חברים טובים יודעים להאזין זה לזה – השמיעה

שלהם מאפשרת לפתוח את הלב ולדבר על הכל, כעצת רבי אלימלך^{צה}. כדי להשלים את התמונה צריך להסביר ש"שכן טוב" (דעת רבי יוסי הכהן) שייך לחוש הטעם, שכן טוב נותן הרגשה טובה ו"טעימה" – כמו שמוצאים שעירוב חצרות ושיתופי מבואות הם דווקא באוכל – ו"הרואה את הנולד" (דעת רבי שמעון בן נתנאל) הוא בעצם חוש־ריח בעתיד^{צח} (לעומת "עין טובה" שהיא ראיה פנימית בהוה), כמו בפסוק "ראה ריח בני"^{צט}. אכן, ה"לב טוב" – דעת רבי אלעזר בן ערך – הוא חוש המישוש (הנוגע ללב, כנ"ל), שכולל את כולם, ולכן אומר להם רבן יוחנן בן זכאי "רואה את אני דברי אלעזר בן ערך מדבריהם שבכלל דבריו דבריהם"^{צכ}.

התקשרות בראיה

בשביל להבין את כל זה נגיע למשהו עוד יותר פנימי – כל המושג התקשרות לרבי. איך מתקשרים לרבי? התקשרות היא המלה הכי חשובה אצל חסידים – מתקשרים לרבי. לאיזה חוש שייכת ההתקשרות? אם כתוב גם התחברות, סימן שצריך גם להתחבר לרבי – לא רק להתקשר.

מה זה להתקשר? איך מתקשרים? יש בענין פתגם בלוח "היום יום"^{צט} – הוא אומר שחסידים אומרים שהתקשרות היא בעיקר בראיה, שרואים את פני הרב וכך נדבקים בו, על דרך האהבה

צה צעטיל קטן אות יג.

צו החוש של משיח, כנ"ל – ראית־תחושת־חווית העתיד ברגע ההוה, סוד "היום" הודאי של המשיח (סנהדרין צח, א).

צד בראשית זך, זך.

צח אכן, ראב"ע פרש מחבריו – על דרך מי שיש לו רק תפילין של יד ואין לו תפילין של ראש – ולכן שכח את משנתו (שבת קמז, ב) שבראש־בפנים, וד"ל.

צט ט' אדר שני.

ק שה"ש א, טו; ד, א.

קא ירמיה מו, טז וברש"י. ראה גם **יין משמח** ח"ה ש"ג בתורה "יונתי בחגיו הסלע".

קב אגרות קודש ח"ד אגרת תתח (עמ' נא).

קג מכילתא פרשה בחדש פ"ב (הובא ברש"י שמות יט, ט).

קד תהלים טז, ח.

קה עירובין יג, ב.

— אך השמיעה, ההתחברות, מתפרטת לשלשה ענינים: לימוד תורת הרבי, קיום הוראותיו והתחברות לאנ"ש.

בוהר כתוב קיד שיש בחינה של "שמיעה לתתא", דהיינו שהשמיעה שייכת לא רק ל-ה עילאה שבשם (בינה, אמא עילאה) אלא גם ל-ה תתאה שבשם (מלכות, אמא תתאה). יש גם בחינת של שמיעה בלב, לב שומע, "לב מבין דעת" קט, ביז של שם הוי' ב"ה, המחבר את ה עילאה ל-ה תתאה. והוא בסוד "הולך בתם ילך בטח" קט, ר"ת בינה תפארת מלכות קט — הכל שמיעה ביחס לראיה דחכמה, כח מה, וד"ל.

יצא, אם כן, מבנה שלם של י-ה-ו-ה ביחוד של הדעת — "התקשרות והתחברות": י היא נקודת ההתקשרות — ראית פני הרב; ה עילאה היא ראשית ההתחברות (השמיעה המתיחדת עם הראיה, בסוד "שומעים את הנראה ורואים את הנשמע" קיח של מתן תורה) — לימוד תורת הרב ("קבלת התורה בשמחה ובפנימיות" קט); ו היא המשך ההתחברות — קיום הוראות הרב (קיום בכח בחג"ת וקיום בפועל בנה"י), וכמבואר בעוד קטע ב"היום יום" קכ שעל ידי קיום הציווי של הרב נוצר קשר עצמי ו'ערך' בין המצוה למצווה, דהיינו סוד ה-ו של שם ה', ו החיבור בין מעלה, לאין ערוך, למטה, לאין ערוך. זהו גם ענין "שמע" ר"ת על מלכות שמים קכא, עלית המלכות להתחבר עם ז"א, שמים; ה תתאה היא תכלית ההתחברות — אהבת רעים ודבוק חברים, הגילוי של "לב ישראל [כנסת ישראל — מלכות, ה תתאה שבשם] חי" קכב.

שבא לראות כך בא לראות קי. הראיה היא הראיה (לשון הוכחה) ש"אנו ליה וליה עינינו" קי.

שלש מדרגות של התחברות

אכן צריך לראות את הרבי, זהו יסוד ההתקשרות, נקודת ההתקשרות. אבל "לא די" בכך — צריך ללמוד את המאמרים והשיחות של הרבי, לקיים את ההוראות של הרבי ולהתחבר לאנ"ש, החסידים של הרבי. בעצם כל עם ישראל אמורים להכלל בשם אנ"ש, זו השאיפה של הרבי וכך צריכה להיות השאיפה שלנו, החסידים של הרבי קיח, כאשר "המעשה הוא העיקר" קט בזה — "מלאכה" שחייבת להיות יחד עם התורה, כפירוש הבעל שם טוב הידוע קי — אהבת ישראל ללא תנאי, קירוב לב ישראל לאבינו שבשמים, כולל הקירוב לנשיא הדור, הנביא שבדור קיא, הרבי. ההסבר הזה כבר פותר לנו את השאלה מהי "התחברות" ומה הקשר של "התחברות" לעצם ענין ה"התקשרות". מהיום-יום מתברר ששלמות ענין ההתקשרות לרבי היא על ידי שאני מתחבר אליו (בלימוד תורתו וקיום הוראותיו) ולחסידים (לציין שבתחלת נשיאות מורנו הבעל שם טוב כל ה'חסידים' נקראו בשם 'חברים', כולל הרבי עצמו קיב, וכן היה בדורנו אצל ר' אשר). יוצא שהתקשרות והתחברות הן "תדיר ריעין דלא מתפרשין לעלמין" קיד, אין התקשרות, ראיה, חכמה, ללא התחברות, שמיעה, בינה.

סוד הוי' בהתקשרות והתחברות

עצם נקודת ההתקשרות הוא בחכמה, חוש הראיה — 'קשר עינים' מתמיד וחזק ביותר, כנ"ל

קיד זהר ח"ג קח, ב.

קטו מדרש אותיות דרבי עקיבא.

קטז משלי י, ט.

קיז ראה לדוגמה ספר אדם ישר דרוש פנימיות וחיצוניות.

ובכ"מ.

קיח רש"י על שמות כ, טו ע"פ המכילתא.

קט ראה אוצר מנהגי חב"ד ניסן-אייר-סיון עמ' רפט וש"נ.

קכ ח' חשון.

קכא אבודרהם דיני ק"ש.

קכב הוספות לכש"ט (קה"ת) אות קסט.

קו חגיגה ב, א.

קז סוכה פ"ה מ"ד.

קח וראה גם אשא עיני מאמר "פתיחות, הזדהות, התכללות".

קט תקו"ז ס (צג, ב); ע (קלג, ב). ראה אבות פ"א מ"ד.

קי סה"ש קיץ הש"ת עמ' 115 (הובא בהוספות לכש"ט אות קי).

קיא ראה באורך "דבר מלכות" שפטים. ועוד.

קיב סה"ש תש"א עמ' 32.

קיג ראה זהר ח"א קכ, א; ח"ג רצ, ב.

התקשרות לאחר ג' תמוז

כל הענין הזה שייך לנושא מאוד עיקרי אצלנו – התקשרות לאחר ג' תמוז^{קכ}. תמוז הוא חדש הראיה, כנ"ל, והאות ג' דומת להתקשרות של "תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה"^{קכד} (בו אחד החידושים העיקריים של הרבי, ש"תלת קשרין" מלמד על הקשר השלישי, הסמוי, בין ישראל ישירות לקב"ה לא דרך התורה, קשר התשובה^{קכה}). אבל מה המשמעות של הראיה דווקא אחרי ג' תמוז, כאשר לא רואים את הרבי 'חי' בעיני בשר (אלא רק בתמונות או בדמיון הלב), ולכאורה נשאר רק לשמוע את דבריו (בלימוד התורה, בקיום ההוראות ובהתחברות עם אנ"ש)?

כדי לענות לשאלה הזו צריך להעמיק עוד ביחס בין הראיה והשמיעה ובין ההתקשרות להתחברות: אפשר לומר על משהו ש"נראים דבריו" ואפשר לומר שדברים נשמעים. מה ההבדל? כשאני אומר על משהו

שהוא 'נראה לי' המשמעות היא שאני מזדהה אתו בעצם. לעומת זאת, כשאומרים שמהו 'נשמע' הכוונה שהוא מתקבל על הדעת, הוא הגיוני (כמו הביטוי באנגלית makes sense) – אבל הוא לא 'אני' לגמרי. התקשרות לרבי אחרי ג' תמוז היא שהרבי 'נראה' לי לגמרי, שאני מזדהה לגמרי עם ה'חזון' שלו (שהוא החזות שלו) – החזון שלו הוא ממש החזון שלי. צריך לא להסתפק בשמיעה, בה תתכן הבנה, ולכל היותר 'הזדהות' בשכל, אבל העיקר הוא קבלת דברי הרבי במשמעת פנימית.

בתחלת שנת תשנ"ב – כהכנה לקראת ג' תמוז – הרבי אמר שעל כל אחד להיות

קכג ראה גם **מלך ביפו** מאמר בשם זה, ובכ"מ.

קכד זהר ח"ג עג, א.

קכה לקו"ש ח"ח עמ' 408 ואילך.

אדמו"ר^{קכז}. הכוונה לא היתה, חלילה, שכל אחד יקים חסידות אחרת ויהיה אדמו"ר שלה, אלא שכל אחד צריך להיות האדמו"ר מליבאוויטש – להיות הרבי בעצמו, כלומר, להגיע לתכלית ושלמות ההתקשרות.

התקשרות הגברא והתחברות החפצא

אפשר לומר זאת במושגים שהרבינו להשתמש בהם לאחרונה^{קכז}: ההתקשרות (הראיה) היא בגברא^{קכח} וההתחברות (השמיעה) היא בחפצא. זהו גם ההבדל בין גלי אור (ראיה) לגלי קול (שמיעה) – מהירות הקול היא עדיין בגדר חפצא, הרגשת הגברא כמעבר מכאן לשם הלוקח זמן מסוים, בעוד במהירות האור אין זמן כלל מצד הרגשת הגברא (כנודע גם בפיזיקה), אלא הכל ספונטני לגמרי. כלומר, מה ש'נראה לי' היינו קשר עצמי ממש עם הדבר הנראה, אנחנו חד ממש (חזון אחד ממש, התקשרות-הזדהות עם הגברא של הרבי, כנ"ל). לכן השאיפה

במהירות האור
אין זמן כלל מצד
הרגשת הגברא
(כנודע גם
בפיזיקה), אלא
הכל ספונטני
לגמרי

היא דווקא ל"גל עיני"^{קכט} דוקא ולא 'גל אזוני'^{קל}. ממילא, על פי פשט, התחברות היא של שני דברים דווקא, בעוד ההתקשרות הוא הפיכת השנים לאחד ממש, והיינו מה ש"אחד האמת" מתגלה בחכמה דוקא^{קלא}, בחוש הראיה, ואילו בשמיעה יש רק את שמיעת ענין האחדות, "שמע... אחד", כ'חפצא' של ה'. כלומר, דווקא

קכז שיחת הו"ר תשנ"ב.

קכז ראה החל משיעור אור לכ' תשרי (נדפס בגליון נח) תשפ"ה.

קכח קשריגבר מתחלפים בחילוף ק"ג באותיות החך גיכק (כנ"ל בפנים) וחילוף ב"ש באתב"ש, וד"ל.

קכט תהלים קיט, יח.

קל הגם ש"[אדני הוי"] פתח לי און" (ישעיה נ, ה) ר"ת **פלא**, אבל זהו לא פלא כ"גל עיני ואביטה [בגימטריא גל] נפלאות מתורתך", וד"ל.

קלא תניא פל"ה בהגהה (בשם הרב המגיד).

בקשר של ראש וי בקשר של יד. יש עוד שדי, הכל ביד קלט (סוד "כפלים לתושיה", כנ"ל) – פעמיים שדי. זהו מקור החושים. בבר-מצוה אתה מתחבר דווקא עם השם הזה, שם היסוד קמ (העולה עד הדעת, מח האחור – בו"ק היסוד הוא צד האחור קמא – וממשיך מהדעת אליו ודרכו למלכות קמב), שדי.

כשאתה מתחתן איזה שם של ה' מתגלה? כשעושים בר-מצוה מתחברים עם שם שדי, התפילין, וכשמתחתנים, מקימים בית נאמן בישראל, שעליו נאמר "זכו שכינה ביניהם" קמג, היי של האיש והיה של האשה. נמצא שהשם של החתונה הוא שם ייה (סוד "כי שם עלו שבטים, שבטי יה, עדות לישראל" קמד שהשכינה שורה בישראל, בבית היהודי, כאשר איש ואשה זכו). איך משלימים את ה-זה? כשיש בן ובת (קיום מצות "פרו ורבו" קמה). כתוב קמו שבן ובת משלימים את שם הויל. אם כן, הסדר הוא שדי, בבר-מצוה, אחר כך ייה בחתונה, ומיד, כעבור שנתיים קמז, יה-זה.

שנת הי"ד

נוסיף לכך עוד נקודה: לפי מנהג אמירת תהלים לפי הגיל של האדם, המקובל ממורנו

קלט מכתבי תורה להאמרי אמת (מכתב כ"ט), וש"נ.

קמ זהר ח"ג רפג, א.

קמא פירוש הרמ"ק על ספר יצירה פ"ה מ"ב ובכ"ד.

קמב ראה שעה"כ ענין סוכות דרוש ה; פע"ח שער הלולב פ"ב.

קמג סוטה יז, א.

קמד תהלים קכב, ד.

קמה בראשית א, כח. שו"ע אבה"ע א, ה.

קמו זהר ח"א כז, ב; ז"ח פב, ב; תקו"ז נו (פט, ב); סט (קה, ב).

קמז בגיל עשרים, כאשר זוכים למוחין דאבא (ראה ע"ח שער כה דרוש ב ובכ"ד) – הגילוי של רבינו תם (בעוד בבר מצוה העיקר הוא תפלין דרש"י מוחין דאמא, וכנ"ל הערה א) – בהם הכח של "בן עשרים לרדוף" (אבות פ"ה מכ"א), "בקש שלום ורדפוהו" (תהלים לד, טו), "במקום אחר" (ירושלמי פאה פ"א ה"א; במדבר רבה יט, כז; תנחומא חקת כב), כח של "פיוצו מעינותיך חוצה" (משלי ה, טז), שבפשוטו מתייחס ללידת הבנים והבנות, וד"ל.

ההתקשרות היא בבחינת "אל יוציא האדם את עצמו מן הכלל" קלב, בטול אמיתי, פנימיות החכמה דקדושה, ודוק היטב.

לפי כל זה אפשר לדייק בלשון התניא על ההתקשרות וההתחברות, שאחרי ההגדרה "והדעת... לשון התקשרות והתחברות", כל שלשת השלבים (שמכוונים כנגד חב"ד שבדעת קלב) – "[א] שמקשר דעתו בקשר חזק ואמיץ מאוד [ב] ויתקע מחשבתו... [ג] ואינו מסיח דעתו..." – נכללים במושג ההתקשרות דווקא ("שמקשר דעתו בקשר חזק ואמיץ מאוד" קלד), ודוק.

ג. פתיחת היד

שמות הבר-מצוה והחתונה

כמה שוה חוש בגימטריא? [314]. איפה אתה נמצא עכשיו? [כפר חב"ד]. אותו מספר. מתי בשנה צריך לכוון את כפר חב"ד? כשאומרים "כל נדרי", עוד מעט, שגם שוה 314. זהו המקום הכי טוב לקבל חוש... יש שם אחד של הקב"ה ששוה אותו מספר, שם שדי (שם שרומז למה שהוזכר לעיל, שלא די בראיה לחוד לענין ההתקשרות, אלא צריך עוד שלש בחינות של התחברות כנ"ל, ואז יהיה די, היינו שדי, וד"ל). כתוב קלה שהשם הזה – שדי, "שאמר לעולמו די" קל ועוד הרבה פירושים קלז – הוא השם של החושים (של מח הדעת, מח האחור, מרכז-מנהיג החושים, כנ"ל). לכן הוא גם קשור לתפלין, כי זהו השם שרשום על התפלין קלח. יש ש בבית של תש"ה, ד

קלב ברכות מט, ב.

קלג ראה באורך שיעור ז' חשון תשס"ג (ושם נתבאר שהם כנגד חכמה דעת בינה שבדעת, צירוף הנצח).

קלד "קשר אמיץ וחזק מאוד" עולה בראשית – המתורגם "בחוכמא", "ראשית חכמה יראת [ראית] הויל" (תהלים קיא, י), וד"ל.

קלה ראה אם לבינה (לרמ"ז) אות ח סעיף לז.

קלו חגיגה יב, א; זהר ח"ג רנא, ב.

קלז ראה חיי העולם הבא; מב"ש ש"ה ח"ב פ"ג; סידור האריז"ל כוננת מזוזה; משנת חסידים מסכת מזוזה פ"ג מ"ט.

קלח ברכות נז, א רש"י ד"ה "תפילין שבראש".

ענין החושים

קשור לבר-מצוה
– הברכה שאנו
מברכים היום את
הבר-מצוה היא
שהיו לך חושים
טובים, חושים
שמחים, חושים
חסידיים

פתיחת שנת ה-יד מלמדת שבבר מצוה 'פותחים' את היד – להיות משפיע בדעת, לתת צדקה ביד רחבה – על ידי פתיחת הלב, שכנגדו תפילין של יד ("לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיק האביון. כי פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו"^{קנב}). זהו עיקר סוד שם ש"די שמתגלה בבר מצוה, כנ"ל, "שאמר לעולמו די", "עד שיבלו שפתותיכם מלומר די"^{קנד} על "ובחנוני נא בזאת וגו'"^{קנה} בנתינת צדקה בפתיחת הלב והיד. דווקא הדעת השלמה, שאפשר לפתוח את היד ולהשפיע ביד רחבה, נותנת גם תוקף של "יד ישראל תקיפה"^{קני}, כפי שרואים אצל שמעון ולוי שבגיל מצוות – שמעון בהשלמת שנת ה-יד ולוי בתחלת שנת ה-יד^{קנד} – הכו את העיר שכם והצילו את דינה^{קנח}.

אם כן, עשינו התבוננות ביחס לחושים, וכמובן כלל לא מיצינו את ההתבוננות. הנקודה: חסיד זקוק לכל חמשת החושים האלה, ואתה מתחיל לקבל אותם ולהתעצם אתם בבר-מצוה. ענין החושים קשור לבר-מצוה – הברכה שאנו מברכים היום את הבר-מצוה היא שהיו לך חסידישע חושים. שהיו לך חושים טובים, חושים שמחים, חושים חסידיים. לחיים לחיים!

הנכללים בכתף, שכנגד קשר של תפילין של ראש), וד"ל.

קנב דברים טו, דח.

קנד שבת לב, ב.

קנה מלאכי ג, י (וראה הנסמן בהערה הקודמת).

קנו ראה באריכות בשיעור ט"ו אב (נדפס בגליון ראה) השתא.

קנד שמעון לוי יד"ד עם הכולל – סוד "כחו של זקן" בו בטחו (בראשית רבה פ, י) – עולה ישראל, אותיות ליראש (ספר הליקוטין וישב. ובכ"מ), סוד תפילין של ראש, וד"ל.

קנח פסיקתא זוטרותא בראשית שם ורש"י נזיר כט, ב ד"ה "רבי סבר", ורש"י ורע"ב אבות פ"ה מכ"א (וראה לקו"ש ח"ה וישלח א על הלימוד של בר-מצוה דווקא ממעשה זה, ובמאמר 'אחי דינה' במלכות ישראל ח"ג).

הבעל שם טוב^{קמח}, ביום הבר-מצוה מתחילים לומר פרק יד בתהלים – נכנסים לשנת ה-יד. כלומר, העיקר הוא סוד תפילין של יד, שדווקא בהם נאמר "וקשרתם לאות על ירך"^{קמט} – פעולת ההתקשרות, הרצון להתקשר, היא דווקא בתפילין של יד. רק אחר כך באה שלמות ההתקשרות – עד למדרגה של "והיו לבשר אחד"^{קנ} – "והיו לטטפת בין עיניך"^{קנא}, בתפילין של ראש^{קנב}.

קמח הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רסה. קמט דברים ו, ח.

קנב בראשית ב, כד. "והיו לבשר אחד" עולה כב פעמים הוי, כנודע.

קנא בכל התנ"ך יש 120 פעמים "והיו", המתחלקים ל-מב (7 פעמים ו) בתורה (סוד "מב" מסעות של אהבה", שנתבאר ב**שערי אהבה ורצון**), עב (13 פעמים ו) פעמים בנביאים – בסוד שם מב ושם עב – וזו פעמים בכתובים. מתוכם שלשה "והיו" במעשה בראשית – "והיו לאחת" (בראשית א, יד) "והיו למאורת" (שם א, טו), שניהם ביום רביעי, ו"היו לבשר אחד" הנ"ל (בתכלית הסיפור השני של הבריאה, סוד ה"אחד" השלישי של מעשה בראשית, ראה **שכינה ביניהם** עמ' יד ועוד). וכן יש שלשה "והיו" בקריאת שמע, "והיו הדברים" (דברים ו, ו) ו"היו לטטפת" הנ"ל, שניהם בפרשה הראשונה, ו"היו לטטפת" (דברים יא, יח) בפרשה השנייה, והנה, **הדברים לטטפת לטטפת** עולה ג"פ (ממוצע כל מלה) **אמת! "והיו הדברים" "והיו לטטפת" "והיו לטטפת"** עולה ב"פ **שבת**, סוד שתי שבתות שבשמירתן מיד נגאלין (שבת קיח, ב). כל "והיו" הוא 3 בחזקת 3, זך, וג"פ "והיו" עולה **אנכי וכו'.**

קנב מהמלה "טטפת" לומדים חז"ל על ארבעת הבתים – "טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים" (סנהדרין ד, ב) – כנגד הזוגות התקשרות-התחברות והכרה-הרגשה. "כתפי" היינו עבודת "בכתף ישא" (במדבר ז, ט) העולה **אחדות פשוטה** (כתף-כתף היינו סוד יחוד הזכירה – ראה שער רוה"ק שער היחודים פ"ג; מבואר בארוכה בחסדי דוד הנאמנים ח"ט עמ' 102-167 – סוד "לזכרון בין עיניך"), על ידי התקשרות בה נכללת גם ההתחברות של קבלת עול מלכות שמים (כנ"ל בפנים), כמו "ויט שכמו לסבול" (בראשית מט, טו) של יששכר. "**אפריקי**" הוא סוד "הלומד פרקו מאה פעמים ואחד" (חגיגה ט, א), עיקר עבודת הבינוני (תניא פט"ו), מתיקות עבודת **האתכפאי** (בכתף הנ"ל, בפעם האחת הנוספת העולה על כולנה, וסוד "הלומד תורה לפרקים" (סנהדרין צט, ב) כפירושו בגן עדן (לוח "היום יום" י"א אלול), שהלימוד 'לוקח' אותי לגמרי ו'מפרק' אותי למעלותא (והוא סוד פרקי הזרוע העליונים,

שיעור

לזכר ר' עמרם לידא ז"ל

כתר שם טוב

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה, בעת רעוא דרעוין, הסתלק לעולמו **תלמיד ותיק – ר' עמרם לידא** – שזכה ללמוד תורה מהרב שליט"א כ־45 שנה, לערוך את סדרות הספרים "חסדי דוד הנאמנים" (ביטוי מהפטרת השבת בה הסתלק) ו"מבחר שיעורי התבוננות". הרב השתתף בלוייה וכתב אחריה דברים מרגשים לזכרו.

עמרם ושלשת בניו

עמרם נקרא על שם אבי משה, אהרן ומרים.^א משה מכונה דוקא **"בן עמרם"**,^ב העולה **"איש האלהים"**^ג (כינוי נוסף של משה), ובקולו של עמרם דבר ה' אל משה לראשונה.^ד שלשת בני עמרם הם שלשה כתרים (במשנה

ד"ך מנחם־אב תשפ"ו – רשימת הרב.

א **מרים** (הבכורה) יוצאת ישירות מעמרם ויש רמז לעמרם בשמות כולם יחד: עמרם מרים אהרן משה. עמרם מרים אהרן משה עולה 1241 – טוב פעמים חכמה, סוד חכמה סתימאה ש"טוב לגנוז" – שרש התורה (שנתנה לנו "על ידי תלת", שלשת האחים) – על דרך הנאמר במשה רבינו בשעת לידתו "ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו" (שמות ב, ב), "כי טוב לגנוז" (ב"ר יב, ו), ולאחר מכן קבל את שמו משה על שם "כי מן המים משיתוהו" (שמות ב, י), היינו מי החכמה, "אין מים אלא תורה" (ב"ק פב, א).

ב שבת פט, א; סוטה לה, א; סנהדרין פב, א; ירושלמי תענית פ"ב ה"א.

ג דברים לג, א. ובכ"מ.

ד תנחומא שמות יט.

דרשב"י^ה): משה – "כתר תורה"; אהרן – "כתר כהונה"; מרים – "כתר מלכות" (כמובא ברש"י על "ויעש להם בתים"). יש גם "כתר שם טוב" ה"עולה על גביהן", דהיינו משיח, כנודע.^ו עמרם, ש"עולה על גביהן" של שלשת ילדיו וכולל אותם, הוא בסוד "כתר שם טוב" ביחס אליהם.

שלשת האחים – משה, אהרן ומרים – הסתלקו במיתת נשיקה^ז, כפי שהתקיים גם בעמרם שלנו (סימן לכך שהוא באמת שייך ל"משפחה").

ה אבות פ"ד מי"ג.

ו שמות א, כא.

ז מגן אברהם (טריסק) וישלח. ד"ה "להבין הקושיא הידועה" י"ט כסלו תרס"ג. וכפי שרמזו באופן פלאי בדף השער של ספר השל"ה שיצא לאור בשנת נח"ת – שנת הולדת הבעל שם טוב.

ח ב"ב יז, א.

עושים זאת, הכל בדרכי נעם, ומתוך ענג לימוד התורה, כנ"ל – כפי שהמחיש עמרם בצורת ההפצה שלו). "כתר שם טוב" היינו "רוח הבריות נוחה הימנו" שאזי ממילא "רוח המקום נוחה הימנו"², כידוע ממורנו הבעל שם טוב³ – והוא הכתר העולה מעל לכל.

עמרם לידא בגימטריא
נשמה, כולו נשמה טהורה, "נר הוי" [בגימטריא **חיים נצחיים**]
נשמת **אדם** [בגימטריא **לידא**]^{טו},

"נשמת שדי תבנים"^{טז} ברזין דאורייתא, שעשועי תורה, "אור המאיר לעצמו" ו"אור המאיר לזולתו"^{יז}.

יג אבות פ"ג מ"י.

יד שיחת שמח"ת תש"ה (נדפסה בסה"מ תש"ט עמ' 79).

טו משלי כ, כז.

טז איוב לב, ח.

יז מושגים שנתבארו (בעיקר) בכתבי אדה"א ור"ה מפאריטש. ראה פלה"ר וירא נח, ג ועוד. וראה המשך תער"ב ד"ה "נשא את ראש" תרד"ע; **שיעורים בסוד** ה' ח"ג פ"ו.

אצל עמרם ז"ל

התקיים הכל:
אמונה איתנה
בצדקת דרכו,
בהשי"ת ובתורתו,
עמו וארצו; **תענוג**
רב בלימוד והפצת
התורה; **רצון חזק**
לקרב עוד ועוד
יהודים להשי"ת
באהבה

הכתרים של עמרם

ידוע^ט ששלשת הכתרים הם ג' רישין שבכתר: אמונה ("כתר כהונה"), תענוג ("כתר תורה") רצון ("כתר מלכות"), כאשר כתר שם טוב עולה עד למלכות דא"ק כו'.

אצל עמרם ז"ל התקיים הכל: אמונה איתנה בצדקת דרכו, בהשי"ת ובתורתו, עמו וארצו; תענוג רב (שעשועים) בלימוד והפצת התורה; רצון חזק לקרב עוד ועוד יהודים להשי"ת

באהבה (ראשית המלכות, כפי שפוסק הרמב"ם לגבי מלך המשיח, היא להחזיר את עם ישראל בתשובה, וכך בניצוץ המלכות של כל ישראל, שכולם מלכים^א ובני מלכים^ב, היינו שמבינים איך

ט סוד ה' ליראיו, נספח לשער א ("ג' רישין שבכתר").

י ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ד.

יא מובא בשם הירושלמי. ראה זהר ח"ב כו, ב (ובניצוצי

זהר שם); ח"ג כח, א.

יב שבת פ"ד מ"ד.

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות על סדר פרשות השבוע

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

ב"ה

הסיפור החסידי

ה'אור שמח' | גאות הנהר ושפלות הרב

רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בעל משך חכמה על התורה ואור שמח על הרמב"ם, נולד בשנת תר"ג לרבי שמשון קלונימוס הכהן ולאסנת. מנעוריו התבלט בהתמדתו ובחריפותו, ולמד אצל רבי משה דנישבסקי. לאחר נישואיו לחיה, בת רבי צבי פלטיאל מביאליסטוק, הקדיש את כל ימיו ללימוד התורה, בעוד רעייתו נשאה בעול הפרנסה. בגיל צעיר חיבר את פירושו משך חכמה על התורה, שראה אור רק לאחר פטירתו. בשנת תרמ"ח התמנה לרבה של קהילת המתנגדים בדווינסק, לצד רבי יוסף רוזין, הרוגוטשובער, שכיהן כרב הקהילה החסידית (ומעניין לציין, כי לאחר שחסידי המ'גן אבות' מקאפוסט התלוננו באוזניו על פסקים של הרוגוטשובער שהיו לא לפי הפסיקה המקובלת, הורה הקאפוסטער לחסידיו לשאול שאלות הלכתיות דווקא את ה'אור שמח'). נודע בענוותנותו וביושרו, חי חיי צמצום וסירב לקבל תמיכה או תוספת לשכרו. רחש חיבה רבה למפעל ההתיישבות בארץ ישראל, וסבר שמאז הצהרת בלפור סר חששן של שלוש השבועות. בכ"ו בתמוז תרפ"ו נפטר רעייתו חיה, ובהמשך הקיץ של אותה שנה חלה גם הוא, עד להסתלקותו בד' באלול תרפ"ו.

ועלינו שתי קומות בבניין שבו גרנו. חרדה גדולה אחזה בכולם. המשבר הגיע לשיאו בשבת לפנות בוקר. הנה, בכל רגע עלול הנהר לעלות על גדותיו, או לפרוץ את הסוללה. בפני אבי עמדה השאלה האם להישאר בבית עם המשפחה באסון העומד להתרגש, או ללכת לבית הכנסת לתפילה ולצרף את תפילותי חיותנו לקהל המתפללים. לבסוף החליט למהר לבית הכנסת ואני הצטרפתי אליו. בעיצומה של התפילה, שהיתה נרגשת ביותר ומלווה זעקות שבר, פרצו יהודים מבוהלים לבית הכנסת וצעקו שהמים עומדים בכל רגע לשמוק את העיר. ר' מאיר שמחה קם ממקומו עמוק בטליתו, ושם פעמיו לעבר הסוללה, ואחריו כל הקהל בטליתות. הרב עלה על הסוללה, עמד עליה, והתפלל לירידת המים. ואכן, תוך כדי תפילה החל הקרח לנוע ממקומו. הקרח נבקע, והמים החלו יורדים בנהר. הייתי על הסוללה, צעדים מספר מ' מאיר שמחה. מעמד זה נחקק בזכרוני, והוא עומד תמיד לנגד עיני. כהרף עין פשטה השמועה בחוצות דווינסק,

סיפר איסר הראל, מיהודי דווינסק בילדותו: "אותה שנה התחילה הפשרת השלגים והקרח במרחבי רוסיה ובמקורות נהר דווינה, עוד לפני שהגיע האביב, לאזור השפך של הנהר לים במפרץ ריגה.

באיזור שבין העיר דווינסק ועד המפרץ, מרחק של יותר מ-200 קילומטרים, שרר עדיין חורף קר ומקפיא. כל הקמע הזה של הנהר היה מכוסה קרח עבה ועיקש. המים הנואים בזרם אדיר, ובהם גושי קרח ענקיים, מצאו את דרכם לים — חסומה. הם קרעו גשרים וסחפו עימם כפרים שלמים. המים האדירים הלמו בסוללה הגדולה המקיפה את העיר דווינסק וגאו ללא הרף. בתוך זמן קצר היו עלולים לשמוק את הסוללה ולהציף את העיר.

התושבים החלו נוהרים לקומות העליונות ולגגות כל הבניינים, והמתינו בכל רגע לאסון הקרב ובא. גם אנחנו ארזנו כל מה שניתן היה למלט ולהציל,

לפני בני ישראל באותה שעה, וממילא הנס יותר גדול – כי בראשית בריאת העולם עשה הקדוש ברוך הוא טבע זו לצורך ישראל. ובאם לא היו ישראל צריכים לזה הנס, לא היה הקדוש ברוך הוא עושה טבע זו בים.

בעצם, אומר הבעל שם טוב, אין שום סתירה בין הטבע והנס. אדרבה, הסנכרון המופלא של הטבע עם צרכיהם של בני ישראל, מצביע על "תנאי במעשה בראשית": תכנון מוקדם של בורא העולם, המעצב את כל הטבע בשביל בניו האהובים.

החיפושית של יונג וסוד הזיווג

שנים רבות לאחר דברי הבעל שם טוב, פסיכולוג לא יהודי בשם קרל גוסטב יונג העניק שם לתופעה בעלת מבנה דומה. הוא קרא לה 'סינכרוניות' (synchronicity): מצב נפשי משמעותי המתרחש במקביל לתופעה חיצונית. ואכן חז"ל למדונו ש"חכמה בגוים תאמין תורה בגוים אל תאמין" (= "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", ג"פ תרי"ג, תורה-תפלה-תשובה).

לדברי יונג, לא מדובר בקשר ישיר בין השניים, אלא בהדהוד חיצוני של הרגש או המחשבה בהם שקוע האדם, באופן בלתי מוסבר. כדוגמה למקרה כזה מספר יונג על מטופלת, שחלמה על תכשיט שקיבלה – בצורת חיפושית זהב נדירה. תוך כדי סיפור החלום בקליניקה, דפק על החלון חרק זהוב גדול. יונג פתח את החלון, תפס את החיפושית הנדירה והגיש אותה למטופלת הנדהמת...

אמנם השפה של יונג לא היתה שפה דתית קלאסית, אבל בעצם ראה את ה'סינכרוניות' כסוג של השגחה (או בלשונו – מעין 'נס') ואת מחולל הסנכרון כבורא [וכידוע כשפעם נשאל "האם אתה מאמין באלוהים?", ענה "I don't need to believe. I know" (אני לא צריך להאמין. אני יודע)]. מהדמיון וההקבלה בין דבריו לתורת הבעש"ט יוצא שיונג בעצם מדבר על חוויה של מפגש – בין הנפש למציאות (בין

שהרב מאיר שמחה הכהן עשה מעשה נסים והציל את העיר. תושבי העיר הנוצרים, ובתוכם גם אנטישמים ידועים, מיהרו לראות בירידת המים מעשה נס שחולל הרבי הקדוש. אולם ר' מאיר שמחה לא ראה בירידת המים מופת, ולא ראה את עצמו "קדוש". הוא – להפיל את תחינתו לפני האלוקים הלך, ולא לבצע מעשה נסים!.

בשם הסמיילר מובא כי לאחר האירוע, כאשר הודו לאור שמח על המופת הגדול שעשה, הוא ביטל את הדבר במחי יד, ואמר להם "הנהר היה צריך לחזור למקומו הטבעי באותו רגע, גם אם לא הייתי מגיע למקום ההוא, הוא היה צריך לחזור למקומו, אלא שבדיוק באותו רגע, אני הגעתי לשם, וכי לזאת יקרא מופת?".

בענוותנותו חפץ ה'אור שמח' להקטין את רושם המופת, ויתכן שאף הצליח בכך במידת מה. אך מפליא לראות, כי בדבריו אלה כיוון הצדיק הליטאי דווקא לדברי הבעל שם טוב – הרואה בתזמון כזה נס גדול אף יותר. וכך מובא בשמו בספר בית יעקב: "מעשה מהבעל שם טוב ז"ל, שבא אחד אצלו ורצה לשאול אותו, היות כי למד חכמת הטבע והפילוסופיא, ועל פי חכמות הללו יצא לו שבאותה שעה שנבקע הים לפני בני ישראל היה צריך הים אז להבקע על פי טבע הים. ואם כן, מה זה הרעש מהנס בקריעת הים שאנו מאמינים? ועם זו הקושיא הלך במבוכה גדולה, ונסע להבעל שם טוב.

כאשר בא שמה, קודם ששאל זאת מהבעל שם טוב, הלך הבעל שם טוב לבית הכנסת, וצויה לקבץ את בני העיר ודרש לפניהם: בהיות כי יש שוטים בעולם ואפיקורסים, שהוקשה להם כנ"ל, אמנם עינים להם ולא יראו, כי כתיב "בראשית ברא אלהים", אלהים גימטריא הטבע, והטבע בעצמו גם כן ברא הקדוש ברוך הוא. וזהו שדרשו חכמינו ז"ל "וישב הים לפנות בוקר לאיתנו" – לתנאו. מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית". מאז [מעשה בראשית], הטביע הקדוש ברוך הוא בטבע הים שיתבקע

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

בני חיי ומזוני

לאחרונה, יש אצלנו – וכך גם בסביבתנו הקרובה – קשיים שונים ואנחנו מרגישים שאנחנו צריכים השפעה של "בני, חיי ומזוני רוויחי (וכמו שהרבי תמיד מוסיף: וכולה רוויחי!). לברכת הרב נודה.

מענה:

בני חיי ומזוני בגימטריא **ברא**, "בראשית **ברא** אלהים" – רק להאמין בחידוש מעשה בראשית. על כך נאמר "אין [האמונה בבריאה התמידית יש מאין] מזל לישראל" (כפידוש הבעל שם טוב, שה"אין" הוא ה"מזל לישראל"), סוד "בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא".

תדיר או מקודש?

האם נכון להרגיש שעיקר החיות והכיף באים מה'מקודש', וה'תדיר' הוא רק 'כלי' להחזיק, ליישב ולמתן את ה'אור' של המקודש,

או שזו תלות פסולה ב'ריגושים'?

מענה:

ברור שהצורך בתדיר הוא בעיקר בתור כלי לאור המקודש, והעיקר הוא אור המקודש – בבחינת "אור המאיר לעצמו" ועוד יותר מכך כאשר הוא בבחינת "אור המאיר לזולתו". אך חשוב לזכור שבלי כלי אין כלום, וממילא "מגדל עז שם ה' [הכלי, תורה ומצות כפשוטן] בו ירוץ צדיק [האור כי טוב] ונשגב [וידוע הווארט לגבי הנשיקות לתפילין]".

בין שמים וארץ

כשלימדתי את הילדים של כיתה ב' על האות יו"ד ציינתי את דברי הרב על היות האות יו"ד "תלויה" – עם המשתמע מכך ממה שכתוב בספר "אותיות לשון הקודש". על דעת עצמי הוספתי שדוקא דוד מלך ישראל הוא מי שמסופר עליו בגמ' בסנהדרין (צה, א) שהיה "תלוי" בין שמיא לארעא"

וקישרתי את תחושת דוד המלך ברגעים האלו כשהיה באויר בתור מה שמאפיין את מה שמבטאת האות יו"ד. האם הקישור שהסברתי לתלמידים היה נכון?

מענה:

בנוגע לקשר בין האות י' לדוד המלך, י"ל שזוהי ה"י שמוסיפים לשמו – דויד – בדברי הימים ובכל מקום שבאים לשבח אותו. **דויד** היינו **דודי** – "אני לדודי ודודי לי", ס"ת י י י י כנודע, וכן **לי י י י** שהם **מ** יום שמר"ח אלול עד יום הכפרים, חג ה"עשור" – י, היום בו כולנו תלויים בין שמים לארץ, סוד "תלה ארץ על בלימה", "עשר (י) ספירות בלימה".

תלה ארץ על בלימה = **בראשית** (י) = $10 = 4$ במשולש, בתוך **בראשית** = $903 = 42$ במשולש = 2 פעמים "הוי' הוא האלהים" שאומרים בסיום יום ה"י, כמבואר באריכות במ"א).

דבואלז מלואי נפלא

שתי האזנים, שני נחירי האף והפה. על שְׁעָרִים אלו עליו למנות שופטים, שִׁיבְדֻקוֹ מִי נִכְנָס דְרָכָם וּמִי יוֹצֵא בְעֵדָם, וַיִּפְסְקוּ אֶת פֶּסֶק הַדִּין הַמֵּתָאִים. מעלה, הכל טוב. נכון? אָבֵל רָגַע... בבדיקה שֶׁעָרַכְתִּי לְאַחֲרוֹנָה גִּלְתִּי עֲבָדָה נוספת. מסתבר שְׁבָכָל שֶׁעָרַשְׁבוּ אֵנִי מֵעַנְיָן לְהַצִּיב שׁוֹפֵט כָּבֵד הַקָּדִים אוֹתִי מִיִּשְׁהוּ...

סליחה, זו רק צלצול

"מי שחושב שהעצה שלי טובה שִׁירִים אֶת יָדוֹ". חיים בָּחוּן אֶת הַסּוֹבָבִים בְּמִבְטָ מִפְתָּע. לְמַחֲזָה מִסּוּג זֶה הוּא לֹא הִיא רָגִיל. אֵין אֲצִלְנוּ תֹאֵר רִשְׁמִי שֶׁל "מֶלֶךְ הַכֶּתֶה", מִי שֶׁעָל פִּיו יִשָּׁק כָּל דָּבָר, אָבֵל בִּפְעֵל חַיִּים מִמֶּלֶא אֶת הַתִּפְקִיד יְדִי בְּהַצְלָחָה. אֵנִי לֹא בָטוּחַ שֶׁהִסָּבָה הִיא דוֹקָא הַחֲכָמָה שָׁלוֹ. לֹא שֶׁהוּא טָפֵשׁ, אָבֵל הִסָּבָה הַעֲקָרִית לְדַעְתִּי הִיא הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי שֶׁהוּא מִפְּגִי. בְּכָל תַּחֲוֹם יֵשׁ לוֹ מָה לִּזְמֹר, מִמְּזוֹג הָאוֹר וְסוּגִי מְכֻנִּיּוֹת וְעַד לַחֲדָשׁוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת. כָּךְ אוֹ כָּךְ, כְּאֶשֶׁר

שְׁלוֹם יְלָדִים!
פְּרִשֶׁת שׁוֹפְטִים נִפְתַּחַת בְּצוּוֹי לְהַעֲמִיד עַל תֵּלָה מַעֲרַכַת מִשְׁפָּט צָדֵק הַפּוֹעֵלֶת לְפִי חֲקֵי הַתּוֹרָה – "שְׁפָטִים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָהּ בְּכָל שְׁעָרֶיהָ". זוֹ מַצּוֹה שֶׁשִּׁיכַת לְסִדְרַת הַמַּצּוּוֹת הַמִּיחָדוֹת לָנוּ בְּאֶרֶץ, בְּשַׁעֲהָ שְׁאֵנוּ מְכֻנָּנִים בָּהּ אֶת מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הַמִּיחָלֶת. אַחַד מִתִּפְקִידָיו הַחֲשׁוּבִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא לְדַאֵג שֶׁהַצָּדֵק יִשּׁוּר בְּאֶרֶץ, וְסִכְסֻכִּים שֶׁעֲלוּלִים לְהוֹצִיר בֵּין אֲנָשִׁים יִפְתְּרוּ בְּבֵית הַדִּין.

אֶחָד הָעֲקָרוֹנוֹת הַחֲשׁוּבִים שֶׁמִּלְמַד אוֹתָנוּ מוֹרְנוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הוּא שֶׁהַתּוֹרָה נִצְחִית, וְכִי הִיא שִׁיכַת בְּכָל זְמַן, בְּכָל מְקוֹם וְאַצֵּל כָּל אֶחָד וְאַחַת מֵאַתְנָה. מִנּוֹי שׁוֹפְטִים שִׁינָּה גַם כִּיּוֹם, כְּאֶשֶׁר עֲדִין לֹא זָכִינוּ לְמֶלֶךְ צָדִיק שִׁינָּהִיג אוֹתָנוּ וּלְבֵית מִשְׁפָּט צָדֵק שֶׁשׁוֹפֵט עַל פִּי תוֹרָתָנוּ הַקְּדוּשָׁה. עַל כָּל אֶחָד מֵאַתְנָה לְהַעֲמִיד שׁוֹפְטִים בְּשַׁעֲרֵים הָאִישִׁיִּים שָׁלוֹ. בְּחִסְדִּיּוֹת מוּבָא, כִּי בְּגוֹף הָאָדָם מַצָּבִים שֶׁבַעָה שְׁעָרִים: שְׁתֵּי הָעֵינָיִם,

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

שְׁנֵי שׁוֹפְטִים נֹסְפִים, וְדַעַתָּה תִּתְקַבֵּל
רַק אִם תִּשְׁיג אֶת דַּעַת הָרֹב וְתִצְלִיחַ
לְשִׁכְנֵעַ לַפְּחוֹת אֶת אֶחָד מֵהֶם.

מִלְפָּנֵי נֶפֶל

נִחְזֹר רָגַע אֲלֵינוּ, אֶל הַשׁוֹפְטִים
שֶׁאֵנוּ מְצִוִּים לְהִצִּיב עַל שַׁעְרֵי הַגּוֹף
שֶׁלָּנוּ. הַשׁוֹפֵט הַמָּצֵב עַל שַׁעְרֵי הַפֶּה,
לְדַגְמָא, אָמֹר לְבָחוּן אֶת טִיב הַמַּאֲכָלִים
הַנִּכְנָסִים דְּרָכּוֹ, שִׁיְהִיו בְּתִכְלִית הַכְּשָׁרוֹת,
וְאֵת הַדְּבוּרִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. בְּמִקְרָה
שֶׁל חֶשֶׁשׁ שֶׁקָּרָא אוֹ לְשׁוֹן הָרַע עָלָיו
לְהַדְלִיק תִּמְרוֹר אָדָם וּלְהוֹרוֹת עַל
הוֹצָאת צוֹ מִיָּד לְהַפְסֶקֶת עֲבוּדָה. זֶה
דַּעַתוֹ הַנִּחְרָצָת, אֲבָל לְמַרְבֵּה הַפְּלֵא
הוּא מוֹצֵא בְּשַׁעְרֵי הַפֶּה שׁוֹפֵט נֹסֵף
עִם דַּעוֹת מְשֻׁלוֹ. "מָה הַבְּעִיָּה?", טוֹעֵן
עֲמִיתוֹ לְמַקְצוֹעַ, "לִפִּי מָה שֶׁלֹּמְדֵתִי אֵין
שׁוֹם בְּעִיָּה". "מִמָּה???", פּוֹעֵר הַשׁוֹפֵט
שְׁלִי אֶת פִּיו, "אֵין שׁוֹם בְּעִיָּה? מֵאִיפָּה
הַבֵּאתָ אֶת זֶה?". "זֶה לְתוֹעֵלָת", פּוֹסֵק
הַשׁוֹפֵט הַמְּלַמֵּד תּוֹךְ הַרְכָּנַת הַמְּשַׁקְפִּים
בְּמוֹרֵד הָאֵף. "וְחוּץ מִזֶּה, אִם לֹא אֲכַפֵּת
לָהּ, כָּלֵם כָּבֹד יוֹדְעִים, כִּן שֶׁאֵין כָּבֹד שׁוֹם
אִסּוּר בְּדַבָּר".

אַתֶּם כָּבֹד וְדֹאֵי מְנוּחָשִׁים נִכּוֹן. זֹהִי
הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁלָּנוּ, שֶׁהַפֶּעַם בָּחֳרָה
לְבֹא בְּדַמּוֹת שׁוֹפֵט מְלָמֵד. מִכִּירִים אֶת
סוּג הַדִּיוּגִים הָאֵלֹו? עוֹד רָגַע וְהָאוֹלָם
מִתְמַלֵּא בִּסְפָרִים שֶׁיִּבְיֵא כָּל אֶחָד
מֵהַצָּדִידִים לְהוֹכַחַת צִדְקָתוֹ. הָאִמָּת, לֹא
אֲכַפֵּת לִי שִׁיתוּכָחוּ עַד מָחָר, אֲנִי מַצְדִּי

חַיִּים מִבִּיעַ אֶת עֲמֻדָתוֹ, בְּדֶרֶךְ כָּלֵל זֶהוּ
הָאוֹת לְכֹךְ שֶׁהִדִּינוּ עוֹמֵד לְהַחֲתֵם, בִּינוּ
שָׂרֵב הַיִּלָּדִים נוֹטִים לְהִשְׁתַּכְנֵעַ מִדַּעַתוֹ.
אֲבָל הַפֶּעַם, כְּאִמּוֹר, זֶה לֹא קָרָה.
דוֹקָא בְּדִיוֹן הַסּוֹעֵר הַזֶּה מָצָא חַיִּים אֶת
דַּעַתוֹ בְּמַעוּט. הָיוּ אֲמָנָם כִּמָּה יִלָּדִים
שֶׁשִּׁמְדוּ לוֹ אֲמוּנִים וְתִמְכּוּ בְּדַעַתוֹ,
אֲבָל הָרֹב דוֹקָא נָטָה לְקַבֵּל אֶת הַדַּעָה
הַהַפּוּכָה שֶׁל מוֹטִי. "מַצְטָעֵר", הוֹדִיעַ
לוֹ מוֹטִי, "הַפֶּעַם תִּתְּלַץ לוֹתֵר". "אֲבָל
אַתֶּם מָה-זֶּה טוֹעִים!", טָעַן חַיִּים,
"אַתָּה הָרִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי צוֹדֵק. יֵשׁ לָהּ
בְּכָלֵל נִסְיוֹן בְּזֶה?". הַשִּׂאֵלָה הַיִּשְׁיָרָה
שֶׁל חַיִּים הַצְּלִיחָה קִצְתָּ לְבַלְבֵּל אֶת
מוֹטִי וּלְהַחֲלִישׁ לוֹ לְרַגֵּעַ אֶת הַבְּטָחוֹן
הַעֲצָמִי, אֲבָל לֹא לְזִמּוֹן רַב. מוֹטִי הַצְּלִיחַ
לְהַתְעַשֵּׂת וְעָנָה: "חַיִּים, אֲנִי מְשַׁכְנֵעַ
שֶׁאַתָּה בָּטוּחַ בְּצִדְקַת דַּעַתָּה. וּבְכָל זֹאת,
מָה לַעֲשׂוֹת? יֵשׁ כָּלֵלִים. הָרֹב קוֹבֵעַ".

הַזִּכְחוֹן בֵּין מוֹטִי לְחַיִּים מְשַׁקֵּף שְׁנֵי
טְפוּסִים שׁוֹנִים. חַיִּים מְדַבֵּר כְּמוֹ מְלָךְ.
הוּא הַתְּרַגֵּל, בְּטָעוֹת, לְחֶשֶׁב שֶׁכְּמוֹ רֹאשׁ
מְמַשְׁלָה — הוּא הַשׁוֹלֵט בְּכֶתֶה. כְּמוֹכּוֹ,
הוּא לֹא הַשְׁתַּלֵּט עַל אֵף אֶחָד בְּכֶחַ, הוּא
רַק שִׁכְנֵעַ אֶת כָּלֵם בְּנוֹנוֹת דַּעַתוֹ, אֲבָל
בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר הַתְּרַגֵּל עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ.
מוֹטִי, לְעִמָּתוֹ מְדַבֵּר כְּמוֹ שׁוֹפֵט. כְּאִשְׁרֵי
מִתְיָשֵׁב הַשׁוֹפֵט עַל כֶּסֶּם הַמְּשַׁפֵּט וּמַעֲיֵן
בְּמִקְרָה שֶׁלִּפְנָיו הוּא יָכוֹל לְהַבִּיעַ אֶת
דַּעַתוֹ, וּבִצּוּרָה הַכִּי נִחְרָצָת, אֲבָל עָלָיו
לְזַכּוֹר דְּבַר חָשׁוֹב: אַתָּה לֹא לְבַד, אֵינְךָ
דִּין וְיָחִידִי. יַחַד עִמָּךְ יוֹשְׁבִים (לַפְּחוֹת)

הנפֿש האֱלקית היא דְּעָה חֲשׁוּבָה, מִתָּר לָהּ לומר מָה שֶׁהיא רוֹצֶה, אֲבָל היא לא השוֹלֶטת. מוֹלָה עוֹמֵד יָרִיב לא קל, שְׁטוּעַן בְּעֶקְשׁוֹת וּבְתַחֲכּוּם לְצַדִּיקוֹ. מִי יוכל לְהַכְרִיעַ בְּתוֹכִי אֶת הַמַּעֲרָכָה?

הַמַּעֲרָכָה הַזֶּה נִוְתַּרְתָּ בְּלִתִּי-פְתוּרָה כָּל עוֹד אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאֶסְתַּדֵּר לָבֶד, בְּכַחוֹת עֲצָמִי. אֲבָל בְּרָגַע שֶׁאֲנִי מְרִים אֶת עֵינַי לְשָׁמַיִם וְנוֹשֵׂא תַּפְלָה – בָּאָה הַכְרָעָה. "יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְאֵלֵּמָלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ – אֵין יָכוֹל לוֹ". כֹּאֲשֶׁר אֲנִי זוֹכֵר כִּי הִכֵּחַ לְנִצָּחַ מִגִּיעַ אֵלַי מִגְּבוּהָ, מָה' יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּא וּמִתְעַרֵּב לְטוֹבָתִי, אֲנִי מְסַגֵּל לְנִצָּחַ. מִרְגַּע זֶה אֲנִי הוֹפֵךְ מִבַּעַל דְּעָה לְבַעַל שְׁלִיטָה. מְשׁוּפָּט אֲנִי נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ!

שְׁנוֹזָפָה לְהִשָּׁבֵת הַשּׁוֹפְטִים כְּבָרָא שׁוֹנָה!
שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וּמִבְרָךְ!

וְ?

יִדַּע מִי צוֹדֵק, אֲבָל יֵשׁ כָּאן בְּעִיָּה קְטָנָה. הַבְּעִיָּה היא שְׁבִיבִית הַמְשָׁפֵט הַזֶּה אֵף פַּעַם לֹא תִהְיֶה הַכְרָעָה בֵּין הַצְדָדִים. בְּבִתִּי דִין לְסִכְסוּכֵי מָמוֹן יוֹשְׁבִים שְׁלֹשָׁה דִּינָיִם, מְסַפֵּר אִי-זוּגִי, כִּף שֶׁתִּמִּיד הַדִּין מְכַרֵּחַ לַהֲיֹת מְכָרֶע, לְכָאן אוֹ לְכָאן. תִּמִּיד יִהְיֶה שׁוֹפֵט אֶחָד בְּדַעָה אַחַת וּשְׁנַיִם לְעֵמָתוֹ. אֲבָל בְּדִיּוּנִים הָאֵלּוּ יֵשׁ שְׁנֵי שׁוֹפְטִים בְּלָבֶד, וְהֵם עֶקְשָׁנִים לֹא קְטָנִים בְּכָלֵל. אֵף אֶחָד מֵהֶם לֹא מַצְלִיחַ לְשַׁכְנַע אֶת חֲבֵרוֹ. הָעֵסֶק תִּקְוָע...

כְּאִכְרִיץ בִּינִיפֶס

בְּסִפֵּר הַתִּנְיָא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֲדָמוֹ"ר הַזֶּה עֶקְרוֹן חֲשׁוֹב: יֵשׁ הַכְרָעָה! כָּל אֶחָד מֵאֲתָנוּ מִתְמַוֵּד עִם נְסִיוֹנוֹת מְשָׁלוֹ. לְכָל אֶחָד יֵצֵר הָרַע וְנִפְשׁ בְּהִמִּית וְהַתְמַוֵּדוֹת לֹא תִמִּיד קָלָה. אֲצֵל הַבִּינוּנִי, שֶׁבְּעֵצָם עַל כְּלָנוּ לַפְּעַל כְּמוֹתוֹ, אֵין הַכְרָעָה.

המשך מעמ' 27 <<

עם הרגישות שלו לתופעת הסנכרון, מלמדות כי יש בו ניצוץ יהודי חבוי שעלינו להעלות ולתקן. תובנות והשגות אלו מרמזות כי סוד הזיווג הקדוש הוא סוד הסנכרון בין שניים: לא תופעה סיבתית של פעולה ותגובה, אלא התאמה פנימית עמוקה בין בעל ואשה, בין אדם ועולם ובין הקב"ה ועמו ישראל.

ונסיים בגימטריא מופלאה (סנכרון מדהים):
קַרְל גוֹסְטַב יוֹנֵג ועוד **יִשְׂרָאֵל** (בכלל ובעש"ט בפרט) = 1020 = **הַשְּׁגָחָה פְּרִטִית!** [אמצעי התיבות = 832, **לֵב** פֶּע' **הוּי'** = **אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל**, "תמיד עיני גו'" היינו מקום גילוי השגחה פרטית] [טוב אותיות, ממוצע כל אות = 60, **כִּלִּי** כו'. ממוצע כל תבה = 255, ארבעה נהרות כו' כנודע].

הגברא לחפצא), ובין התודעה הפשוטה לתודעה גבוהה יותר.

בסוף ימיו התעניין יונג בתורת הסוד היהודית (והתבטא כי המגיד ממעזריטש, תלמידו הגדול של הבעש"ט, צפה מראש את השיטה הפסיכולוגית שלו) ואף חווה חזיונות מיסטיים, באחד מהם הוא מתאר זיווג קבלי שמימי:

"הייתי ב'פרדס רימונים', המקום שבו תפארת ומלכות מתאחדות. דימיתי את עצמי כרבי שמעון בן יוחאי, שחגיגת הנישואין המיסטית שלו מתקיימת עתה. הכול נראה בדיוק כפי שהמקובלים תיארו זאת. איני יכול לתאר עד כמה היה הדבר מופלא."

ההזדהות הזו של יונג עם הלילת רשב"י יחד

דעת הקהל

היא הקובעת את תוצאות הבחירות ועוד קודם לכן את הרכב הרשימות (בפריימריז או בהשפעה עקיפה ורחוקה יותר). אכן, כדי לקבל את ההחלטות הנכונות צריכה דעת הקהל עצמה להיות מכוונת ומתוקנת. האדם מתייחד בכח הבחירה שלו, השייך למח הדעת. מהספרים אפשר ללמוד חכמה ובינה, אבל פרשנות המציאות והבחירה הנכונה בתוכה תלויה במח הדעת – מח האחור, התודעה ה'אחורית' ששולטת בחושים שמתווכים לנו את המציאות ומחוללת את הרגשות והפעולות שלנו.

כשבר־מצוה נעשה בר־דעת, עם כח בחירה, הוא מתחיל להניח תפלין על הראש והיד, כנגד הלב, כדי לתקן את דעתו ולשלוט בחושים – לקיים "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך", בכל שערי הפנים דרכם פועלים החושים. מהי הסגולה לתקן את דעת הקהל?

פרשת ש'פטים מתארת את המבנה השלטוני – מערכת המשפט, הנביא והצבא – כשגולת הכותרת היא המלך, ראש בני ישראל וגם לב כל ישראל (כשעל לבו שלו מונח ספר התורה, בו הוא הוגה תמיד). כדי לתקן את מח האחור – לקחת **אחריות** אמתית על הצבור, תוך קריאת־מציאות נכונה – צריכים להתקשר עם המלך־המנהיג האמתי של עם ישראל ולהזדהות עם תמונת־המציאות ועם החזון שלו. רק כך תוכל דעת הקהל להישמר מאשליות ותעתועים ולקבל החלטות נכונות ואחראיות.

השיעור המרכזי בגליון השבוע עוסק בתיקון החושים על ידי הנחת תפלין ועל ידי התקשרות אמתית לרבי. אל תפספסו גם את השיעור היסודי על אהבת הבריות וחישיפת הטוב הפנימי במשנת הרב קוק, לכבוד יום ההילולא שלו.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סקרו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

073-3718719 – המספר פתוח לניידים כשרים